

Battaille—Henri: Sca
rauss: A denevér
El Capitan. Sousa:
tripes Forefer.

ngszó az Egyetemi

indits szalonzenekar
dam: Ha király vol-
Armandola: Modern
ubert—Berté: Három
Szerelmi legenda.

jelzés, időjárásjelen-

dár mesél a gyerme-

lőjelzés, időjárásjelen-

ka novellái: Rege a
rt. Felolvassa Rákosi
Szinház örökös tagja
zsef és cigányzeneka-
nye.

anfolyam.

Operaház előadásá-
s az előadás szinlap-

Operaház Aida elő-

szünetjében ügetőver

Utána: Pontos idő-
lentés, hírek.

szalonzenekar, az Os

jazzband, valamint

cigányzenekarának

Ostende-kávéházból.

ek) közreműködésé-

metana: Dalibor című

Hangjáték.

Bécsi operazene.

mfónikus hangy.

Goethe lírája zené-

ban. 23: Grammfón-

znan. Varsó. 20.15:

gy.

észletek Verdi Trou-

ából.

Szimfónikus hangy.

rauss: Denevér című

rdetések

aphat ellátással, vagy

orth. kóser koszt kap-

s. Özv. Stern Józsefné

O ZÁLOGHAZBAN:

ilyesztő és rendes ka-

varrógépek, cipész, el-

és sima varrógépek,

zögepek, bicikli és mo-

tor autógumi, cimbal-

varmenetvágó, láteső-

rógépek, pafefonok, le-

securitas tüzoltókészü-

lej, olajfestmények

pok, férfi és női ösz-

bundák, stb., férfi ru-

pedésvászon, párnák

faliórák, könyvek,

különböző ékszerek

órák, férfi ezüstórák

bevalók, stb. Cluj, Ca-

25.

német óvónő-tanítóné

elvallalja 4—10 éves

és hebrnyelvű okta-

es csoportos tanítás. Cs

r.

re a központban szép

atu parkettes szoba-

kokkal, butorral, vagy

Magyar ucca 50.

T

URÁNIA

szűz

A nagy mérközés

XIII EVF. * SZAM 206
(10)—Kolozsvár, 1930
szept. 19 Péntek
5690 ÉV - ELUL 26

Az Uj Kelet az eg
és bánati zsidós 400
napila

Cikkeink utányi
forrás megjelölés
meg
Kéziratokat nem l
és megőrzésükre sei

TAXA POS.
PLATYÉ in NU.
No 244.716/9.

Ramsetter Robert

BUDAPEST

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre . . . . . 600 "
Negyedévre . . . . . 320 "
Egy hónapra . . . . . 110 "

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

ELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Mindenki miniszter- elnök akar lenni

— Belpolitikai figyelő —

A bukaresti politikai riporterek fan-
táziája a belpolitikai helyzet kombiná-
ciójának színes rakétaival enyhítette a
szokásos nyári politikai pihenőt. Itt van
mindjárt a koncentrációs kormány. Hó-
napokon keresztül nem lehetett szabá-
dulni tőle. Ha Averescu halálra ítélte
és kivégezte, akkor dr. Lupu kapta fel-
ismét az elvetélt gyermeket és dobta
vissza a politikai élet köztudatába. He-
teken keresztül tartottak bennünket iz-
galomban azért, mert nem lehetett tud-
ni, hogy vajjon Bratianu Vintila haj-
landó-e koncentrálni, vagy sem és ha
nem, vagy igen, mit szől mindehhez
George Bratianu? Jorgával mindenki
tisztában volt, hiszen ő kijelentette a
nagy nyilvánosság előtt, hogy ha létre-
jönne a pártok között a megegyezés, ő
örömeiben hajlandó volna a legjelenték-
telebb tarcát is elfogadni. A nemzeti
parasztpárt nagylelkűen ugyancsak hoz-
zájárult a pártok közötti nagy kibékü-
léshez, tudva, hogy amennyiben a par-
lamentet nem oszlatják fel — és erre
számítani lehetett — a koncentrációs
kormány eskis úgy tud majd táncolni,
ahogy a nemzeti-parasztpárti parlament
fityül.

Most, hogy közeledik a parlament
megnyitásának napja, az ember mind-
inkább arra a meggyőződésre jut, hogy
az a legmagasabb királyi óhaj: egy akol
ba gyűjteni a román belpolitikai sam-
pionjait — vajmi nehezen fog betelje-
sedhetni. Mert, ami a nyugati, demok-
ratikus államokban a legtermészetesebb
dolog, ép azt nem akarják a mi politiku-
saink megérteni, hogy a különböző po-
litikai csoportoknak az általános kérdé-
sekben (külpolitika, gazdasági és pénz-
ügyi kérdések) való harmónikus együtt-
működése befelé a konszolidációt szol-
gálja, kifelé pedig megerősíti az illető
ország politikai állapotának stabilitásá-
ba vetett hitet. De ha meg is értenék,
akkor sem lehetne elképzelni, hogy
George Bratianu egyasztalhoz üljön Du-
ravával és az embernek a hajszála is az
éjnek mered, ha arra gondol, milyen
következményekkel járna, ha Gogának
Vajda Sándorral és Maniuval kellene
egy és ugyanazon kormányban közre-
működni.

Nincs kizárva tehát, hogy mégis a
Maniu-kormány mellett maradjunk.
Minden más megoldás ugyanis — a lát-
szat szerint — különböző komplikációk-
kal járna. Az uralkodó például nem
akarja a parlamentet feloszlatni, részint
azért, mert le kívánja róni háláját azzal
a parlamenttel szemben, amely őt ki-
váltva proklamálta, részint pedig, mert
a mai rendkívül súlyos gazdasági és
szociális helyzetben új választások két-
ségtelenül nagy megrázkódtatásokkal
járának és éppúgy a szélsőségek előre-
törését eredményeznék, mint Németor-
szágban. Azt mondják például, hogy
egyres regái megyékben a Kamatellenes
liga nevű főleg demagógián nyugvó
alakulat páratlan népszerűséggel ren-
delkezik és az összes mandátumokat ké-
szes volna elhódítani. A külföldre nem
volna túlságosan megnyugtató, ha az
összeülő új parlamentben olyan embe-
rek ülnek a fős székben, akiknek
egyetlen programpontja a hitelezők ka-
pabuzása volna. A politikai pártokból
némi képpen kiábrándult nyomorgó
demagóg ellenállhatatlan szédüléneket
demagóg agitátorok karjaiba. Új vá-
lasztások tehát még súlyosabbá tennék
az ország helyzetét.

A régi parlament együttmaradása vi-

szont azt jelenti, hogy Maniu ura a
helyzetnek. Ha csak a caranisták nem
próbálnák meg Stere sugallatára vala-
milyen kulisszámögötti manővert. A
Vajda—Junian konfliktus ma akutabb,
mint valaha és az a kampány, amelyet
az Adeverul a belügyminiszter ellen
folytat, kétségtelenül ennek a konflik-
tusnak a visszhangja elsősorban. Hogy
a caranisták nincsenek megelégedve a
jelenlegi kormányzással, az könnyen el-
híhető. Ebben nem különböznek a nem-
zeti-parasztpárt erdélyi hiveitől, akik-
nek ugyancsak volna néhány megjegy-
zésük. Az sincs kizárva, hogy Juniant
különböző személyi ambíciók fűtik, s
hogy a filigrán természetű, de ördögi intel-
ligenciájú igazságügyminiszternek nem
volna kifogása az ellen, ha ő kapna kor-
mányalakításra megbízást. A valószínű-
ség azonban mégis amellől szól, hogy
a nemzeti-parasztpárt portáján is marad
minden a régiben. A harcos caranisták
ugyanis nem felejtik el minden elége-
detlenségük dacára sem, hogy a párt

szakadása a kormány bukását, a man-
dátum elvesztését és egyéb kellemetlen-
ségeket jelentene, amit ma egy kevéske
elvi koncesszióval mind el lehet kerülni.
Hogy ezt a demokrácia veszteség, vagy
nyereség-számlájára kell-e írni, az ma
mindenesetre tisztázatlan dolog még.

A Bratianu Vintila-frakció erőteljes
királyhűsége meglehetősen kényes hely-
zetbe hozta az uralkodót a George Bra-
tianu-esoporttal szemben, amely eddig
a királyi kegyek egyetlen liberális lété-
teményese volt, kizárólagossági joggal.

Utóvégre, négy hónappal ezelőtt való-
ban nem lehetett tudni, hogy Bratianu
Vintilában ily rövid idő alatt fellobog az
új uralkodó iránti szeretet. A külföldi
tökevel szembeni hajlékonyságára sem
lehetett számítani. A két liberális frak-
ció között ma már valóban csak az a
különbség, hogy az egyiknek az élen
Vintila, a másikén George áll. És a két
csoportot mégis távoltartja egymástól
az, hogy — Duca szeretne a liberális

párt vezére lenni, a háttérben pedig
Angelescu (az iskola-inkvizitor) és Ar-
getoianu is hasonló ambíciókat táplál-
nak. A jövő titka, hogyan fog a négy
főnök-jelölt oly módon megférni egymás
mellett, hogy ugyanakkor a két liberális
pártból is egy legyen.

Az averescánusok az elmúlt parla-
mentbe csak négy képviselőt tudtak be-
hozni és így a király a legjobb akarat
mellett sem bízhatja rájuk a hatalmat.
Pedig a néppárt az uralkodó hazatérte
után váltig hangoztatta, hogy feljött az
ő „csillaguk” is. Lupu a koncentrációt
várja, mert abban neki is jut majd egy
hely. Hogy ő annakidején azért lépett
ki a nemzeti parasztpártból, mert ez
„karlista” politikát folytatott tulhala-
dott álláspont ma már. Az averescánu-
sokat is csak a koncentráció mentené
meg, de akkor fel kellene oszlatni a par-
lamentet. Ördögi circulus vitiosus ez,
nem lesz könnyű belőle a kivezető utat
megtalálni.

Egy politikai betörő Genfben ellopta az angol delegáció siffrizozott táviratait

Állandó népszövetségi bizottság felállítását javasolja Anglia a kisebbségek védelmére

Genf, szeptember 18. A népszövetségi
események már a közgyűlésről az újra
megkezdődött tanácsülésre és a bizottsá-
gi tárgyalásokra tevődtek át. A tanács
új tagok választása után zárt ülésel
kezdte el 61-ik ülészakát. Zumeta vene-
zuelai delegátus, a tanács ezidei elnöke
üdvözölte az új tagokat Guatemalat, Ir-
országot és Norvégiát. A tanács legkö-
zelebbi ülése nyílt lesz.

A bizottsági munkából főleg a lesze-
relési főbizottság ülése érdemel említést.
Itt a háboru esetén szükségessé váló
pénzügyi támogatásról szóló egyezmény
kérdését tárgyalták. A többségi terve-

zet szerint a Népszövetség háboru ide-
jén köteles gondoskodni nemcsak a meg-
támadott, hanem a támadás veszélyében
forgó állam pénzközlésében részesítésé-
ről is. E vitában Pfliegl osztrák és
Tanczos Gábor magyar delegátusok szó-
laltak fel.

Különös érdeklődéssel várnak a ki-
sebbségi kérdés bizottsági tárgyalására,
amelyen a kisebbségek érdekében Cur-
tius német külügyminiszter fog felszó-
lálni.

Mint a londoni Daily Telegraph jelen-
ti Genfben, a kisebbségi kérdés tárgya-
lása során az angol delegáció is java-

solni fogja a közgyűlés politikai főbí-
zottságának, hogy a kisebbségek védel-
mére állandó ellenőrző bizottságot szer-
vezzenek a Népszövetség keretén belül.
Ebben a kérdésben előreláthatólag
élénk viták lesznek.

Genf, szeptember 18. Az angol delegá-
ciót Genfben kellemetlenül érinti egy
betörés, amelyet Bancker delegátus szo-
bájában követtek el. A gonosztevők nem
vittek magukkal mást, csak a siffrizozott
táviratok kazettájának kulcsát. A poli-
tikai jellegű bűncselekmény ügyében
megindult a nyomozás.

Az őszi parlamenti ciklus megnyitása előtt egyesülni fog a georgista frakció a liberális párttal

Az egyesülés feltételei szerint ideiglenesen Bratianu Vintila marad az egyesített párt elnöke, Bratianu George pedig alelnöke lesz a pártnak

Timisoara—Temescvár, szeptember 18.
(Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt pénteken
zajlott le Temescváron Bratianu George
pártjának első bánati értekezlete. Az ér-
tekezlet, avagy a tartományi konferen-
cia, ahogy a georgisták a pénteki tanács
kozást elnevezték, a nyilvánosság szá-
mára nem termelt ki különösebb szen-
zációt, annak ellenére, hogy a kulisszák
mögött valóban szenzációs és országos
jelentőségű dolgok történtek.

Az értekezleten résztvett a fiatal libe-
ralis párt vezére, Bratianu George is, és
a beavatottak már jóval a gyűlés előtt
tudni vélték, hogy a pártvezér azért jött
le Temescvárra, mert az értekezleten meg-
akarják vitatni a két liberális frakció
egyesülésének lehetőségét. A nyilvános
tanácskozásokon azonban szóba sem ke-
rültek ezek a tervek, az ugynevezett tar-
tományi konferencia megbeszélései
szürke és lecséptet sablonok között mo-
zogtak.

Most azonban kiderült, hogy a geor-

gisták vezérkara egy szűkebb bizalmas
megbeszélést is tartott, amelyen a ki-
szívárgott hírek szerint, elhatározták,
hogy Bratianu Vintila részéről ujabban
felkinált feltételek alapján az őszi par-
lamenti ciklus megnyitása előtt a disz-
szidens georgista frakció egyesül a Bra-
tianu Vintila vezetése alatt álló eredeti
liberalis párttal. E feltételek szerint az
egyesült liberális pártnak az elnöke to-
vábbra is Bratianu Vintila marad. Azt
mondják, hogy ennél a pontnál Bratia-
nu George nemcsak nagybátyja eddigi
politikai és hazafii érdemeire volt tekin-
tetel, hanem komolyan figyelembe vet-
te azokat az érzelmi és rokoni szálakat,
amelyek őt a súlyos kálváriát járt párt-
vezérhez fűzik.

Az első pontnak van azonban egy füg-
geléke is, amely szerint Bratianu Vinti-
la pártelnöksége csak ideiglenes jellegű
lesz. Vagyis, bizonyos idő múlva Brati-
anu Vintilának meg kell találnia a mó-
dot arra, hogy önként vonuljon vissza a

liberalis párt éléről. A georgisták sze-
rint nekik garanciájuk van arra, hogy
Bratianu Vintila visszavonulása után
Bratianu George kerül a pártelnöki
székbe, míg Bratianu Vintila párthívei
amellet kardoskodnak, hogy az új párt-
elnök Duca lesz.

Az egyesülési program második felté-
tele, amelyet Bratianu Vintila kötelező-
nek ismert el, hogy az új liberális párt-
ban Duca mellett Bratianu George lesz
a párt második, társ, illetőleg alelnöke,
a georgisták pedig megfelelő helyet kap-
nak a párt vezérő bizottságában.

A megegyezés harmadik pontjának
értelmében a két frakció abban is meg-
állapodott, hogy közvetlenül az egyesü-
lés kimondása előtt egy frakcióközi bi-
zottság fogja az új programot szabá-
lyozni, még pedig oly módon, hogy an-
nak megalkotásánál a georgisták prog-
resszivebb kívánságait is figyelembe
fogják venni.

Berlinben minden csöndes

A német nép nagy kérdőjele: Mi lesz holnap?

A német választások után — A nyomor és a felki anarchia döntő t a választásokon

Berlin, szeptember 18. Ma sincs nagyobb szenzációja a politikai életnek a német választásoknál, mindenki találgat és mindenki kétségbe van esve, olyan sötétnek látják a holnapot a német választások eredményén keresztül. Kétségkívül az a helyzet, hogy a német lélek fölött ismét diadalmaskodtak demónai, az ország nyugtalan, igen nagy a feszültség minden területen. A választások után ijesztően nagy esőnd van. Ez a nagy esőnd úgy terpeszkedik el az ország fölött, mint a vihar előtti depresszió. Berlinben teljes a nyugalom, nemesek az utcákon, de a kedélyekben is. Mindenki érzi és tudja, hogy nagyon komoly órák, nagyon komoly napok és nagyon komoly hetek következnek. A politikusok, még kábultan a választások okozta meglepetéstől, tartózkodnak a nyilatkozástól. Meglepően tartózkodó a nemzeti szocialista párt is, amely természetesen győzelmi mámorban uszít és részt követel magának a hatalomból. A ceruzák dolgoznak és kiszámítják, hogy csak két lehetőség maradt fenn. Tiszta jobboldali kormány, vagy pedig nagy koalíció a szocialisták erőteljes részvételével.

Brüning, aki mint pártvezér meg lehet elégedve a választás eredményével, hiszen a centrum gyarapodott, de mint kormányelnök a legsúlyosabb vereségre tekinthet vissza, úgy látszik, még egy harmadik megoldásra is gondol, kisebb-ségi kabinetre, amelyet fontos kül- és belpolitikai kérdésekben a szocialdemokraták támogatnának.

Hitlerék pyrrhusi győzelme

A választók azonban éppen előlött a politika fölött mondtak ítéletet. A „közép” gondolatának Németországban nincs talaja. Vagy jobbra, vagy balra kell billennie a politikai mérlegnek. A nemzeti szocialisták minden várakozást felülmúló győzelmének jelentőségét nem lehet kisebbiteni. De annak ellenére, hogy így győztek, miként az már a szász és a thüringiai választásokon is bebizonyult, ezáltal is kiderült, hogy tulajdonképpen céluhat nagy győzelmük dacára sem tudják elérni. Nem azokat a tömegeket hódítják meg, amelyekre elsősorban vetik ki hálójukat, a munkásság szívéhez rendszerint nem találják meg az utat. A marxizmust akarják tönkretenni, a munkásokat akarják meghódítani a szélső nacionalista gondolatok számára és az eredmény: az ugynevezett marxista szavazatok száma — ha az ő dialektikájukkal akarunk élni — végeredményben szaporodott. A szocialdemokrata szavazatok száma ugyan 600.000-rel csökkent, 1.300.000-rel növekedett azonban a kommunista szavazatok száma. Tehát céljuknak éppen az ellenkezőjét érték el. Végelene agitációjukkal a nemzeti szempontból évek hosszú során át megbízhatónak bizonyult szocialdemokraták táborából a tömegek jelentős részét a kommunista táborába kergették és a kommunista lapok büszkén hivatkoznak arra, hogy tíz esztendő alatt a kommunista Berlin leghatalmasabb pártjává fejlődtek. 1928-ban 611.000 volt a kommunista szavazatok száma. 1930-ban 4 millió 390.000. A szocialdemokrata szavazatok viszont 8.160.000-ról 7.320.000-re estek vissza.

Nem hiába viselik Hitlerék címükben a munkáspárt nevet, minden erőfeszítésük a munkások megnyerésére irányul. De hiába, nem a munkástömegeket, csak a polgári frontot gyöngítik. Moldenhauer adójavaslata, amelyet utóda sem ejtett el, a kishivatalnokoknak, az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak szász-ezeit hajtotta a kétségbeesés szélére. Az európai gazdasági válság következtében a tönk szélére jutott a német kis-kereskedők és kisiparosok tulnyomó része is. Ezeknek nem tudták nyújtani a polgári pártok a szükséges megnyugtató jelszavakat, ezek tehát kábán azt remélik, hogy eredményt érhetnek el a felfordulástól.

A kispolgárság asszonyainak szava

A multkori választásokon elsősorban a nők tartózkodtak a szavazástól. Most amikor több, mint tíz százalékkal növekedett a szavazatok száma — ez a tíz százalék teszi majdnem kizárólag a Hit-

lerék választási győzelmét — kiderül, hogy az aranyhegyeket ígérő nacionalisták színházadja, amely minden lépésüket jellemzi, elsősorban a kispolgároknak, azok százezreire, másrészt pedig különösen ezeknek asszonyaira hatott.

De eredményüket annak is köszönhetik, hogy ügyesen kihasználva a taktikai pillanatot, megteremtették a fiatalok kultuszát. A szovjetesillagnak és a horogkeresztnek elsősorban a körülrajongott fiatalok a hívei. Nem esoda, ha a saját dícséretéről megmámorosodott legújabb állampolgári generáció — a legifjabbak, akik egyébként is hajlamosak a szélsőségekre — a legszélsőbb pártok táborához szegődik és nem érez semmi közösséget a folyton kompromisszumokat játszó középpártokkal, amelyek megvalósították a kiérdemesült vének diktatúráját.

Nem forradalmárok, hanem tönkrement egzisztenciák

A Sport Palaceban, amelyben a legtöbb propagandagyűléseiket is rendezték, ünnepre gyűltek össze Hitler seregei. Jelszavuk: „Deutschland erwache!” helyett most már „Deutschland ist erwacht!” De ha az ember közelebbről szemügyre veszi az egybegyűlteket, a jobbára józan családapaikat (ma sőt nem szabad inniok), a gyermeküket ölkükben tartó kispolgári asszonyokat, a hisztérikusan ujjongó bakfisokat, megállapíthatja, hogy a „National-Sozialistische Deutsche Arbeitspartei”, ahogy

hivatalos nevükön nevezik őket, nem forradalmi párt, hanem menekvést kereső, lelkiük mélyén nyugalomra és békére vágyó, tönkretett egzisztenciák sokasága.

Szó sem lehet a centrum és a kampókeresztesek együttműködéséről

Berlin, szeptember 18. A német politikai helyzet képe még mindig nem teljesen tisztázott. A legvalószínűbb megoldás még mindig a nagy koalíció feltámasztása, amely a középpártokat foglalja magába a szocialdemokratáktól az elhunyt Stresemann pártjáig, a német néppártig.

Ha a tervbe vett nagykoalíció sikerül, akkor a parlamenti többség számíthat 140 szocialdemokrata, 68 centrumpart, 30 német néppárti, 23 gazdasági párti, 20 állampárti, 19 bajor néppárti, 14 keresztényszocialista és a földműves szövetség 17 képviselőjére. Eszerint a 12 pártból alakuló nagykoalíció 352 mandátum felett fog rendelkezni az ellenzék 224 mandátumával szemben. Ez a többség elegendő lenne józan középpárti politika vitelére.

Berlin, szeptember 18. Brüning német birodalmi kancellár a sajtó munkatársai előtt tett nyilatkozatában kijelentette, hogy szó sem lehet a kormány és a német nemzetiek, valamint a nemzeti szocialisták együttműködéséről. A kormány egyáltalán nem keres jobboldali orientációt.

Pozsonyban titokzatos módon eltűnt Braun bécsi zsidó főkantör 15 éves fia

Bécs, szeptember 18. Titokzatos eltűnési ügyben tettek ma feljelentést a bécsi rendőrigazgatóságon. Braun Adolf bécsi zsidó főkantör 15 éves fiát a híres, Szlovenszkóban levő tapolcsányi talmudiskolába küldte. A fiu azonban nem tudott megbarátkozni az iskola rendjével és értesítette szüleit, hogy nem marad az intézetben. A következő nap újabb levél érkezett Braun

hoz fiától, amelyben az értesíti, hogy Pozsonyba megy és állás után néz.

Erre a levélre a főkantör még válaszolt, de fiáról nem kapott értesítést. A bécsi rendőrigazgatóság ma az esetről értesítette a pozsonyi rendőrigazgatóságot, amely viszont az összes szlovenszkói hatóságokkal érintkezésbe lépett a titokzatos eltűnés tárgyában.

Kisenevben letartóztattak egy szovjetfutárt, akinél igen fontos dokumentumokat találtak

Kisenev, szeptember 18. Az elmúlt éjjel Maimuta sziguranca inspektornak sikerült egy szovjetfutárt letartóztatni, aki csak néhány órával ezelőtt érkezett meg Oroszországból Besszarába fővárosába. A tettenért szovjetfutárt beszállították a központi sziguranca, ahol megmotozása alkalmából reingeig kompromittáló irást találtak nála. A különböző dokumentumokon kívül egy aprólékos részletességgel kidolgozott utasítást találtak az előállított szovjetfutárnál, amely instrukciókat tartalmazott arra vonatkozólag, hogyan kell a hatóságok éberségét kijátszani. Az utasítás többek között az alábbi részleteket tartalmazza:

„Abban az esetben, hogy az utcán figyelik, vagy kísérik, nyomban lépjen be egy olyan helyiségbe, amelynek több kijárat van. Amint a helyiséget egy másik kijáraton elhagyja, üljön kocsiába vagy autóba, hogy üldözőit megtévesztse. Ha felfedik lakóhelyét nyomban változtasson lakást és mindaddig, míg a figyelés tart szüntessen meg minden tevékenységet és ideiglenes szüntessen be minden kapcsolatot barátaival és a szovjet futárokkal.”

Az elfogott szovjet futár az eléje tárt bizonyítékok sulya alatt bevallotta, hogy kémkedési szándékkal jött Romániába.

Coudenhove Kalergi a szinajai konferenciában Pán-Európa első etapját látja

Kalergi gróf hoteljén Pán-Európa zászlója lobog

Genf, szeptember 18. A páneurópai akció a genfi politikai élet előterébe lépett. Dr. Richard Coudenhove-Kalergi hoteljén, a Beau-Séjour ormán már Pán-Európa zászlója leng. Dr. Coudenhove-Kalergi a legkeresettebb ember Genfben. Állandóan államférfiak, újságírók, fotografusok és rajzolók veszik körül és ahol megjelenik, mindenfelé lelkesen gratulálnak eddigi sikereihez. Amikor néhány évvel ez-

előtt akcióját megindította, igazán nem gondolt arra, hogy ilyen rövid idő alatt a legkomolyabb nemzetközi tényező, a Népszövetség fog foglalkozni ideáljával.

Lépésről-lépésre Pán-Európa felé Coudenhove-Kalergit a hotel parkjában találtam.

— Az a benyomásom — kezdette —, hogy a páneurópai eszme már erősen átfutotta Európa államainak legjobb-

Figyelem!

A zárdauccei zsidó-templommal szembenben, Schechter Abraham-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle antikönyvek, Machszor, stb. magyar és német fordítással, valamint új kiadású és antik könyvek,

TALLESZEK

gyári áron. Mzize, Tfilin és más imaszerek en-gros és en-detail legolcsóbb áron
Schächter Abraham Oradea

jait. Most nemesek az államférfiakra gondolok, hanem mindazokra, akik a tudományban, az irodalomban és a közgazdasági életben tényezők. Tudom azonban, hogy az akciónak gyakorlati eredményeivel jóideig várunk kell, de a tény, hogy az európai szomszédos államok olyan gazdasági természetű tárgyalásokat folytatnak, amelyeknek vezérelve nyagban hasonlít a páneurópai eszmékhez, biztos jel arra, hogy lépésről-lépésre haladunk Pán-Európa felé. A szinajai tárgyalásokban olyan eseményt látok, amely lehetőség tekintetében erősen hasonlít a tervezett páneurópai együttműködéshez. Legfontosabb azonban, hogy Briand kezdeményezésére egy olyan laza politikai keret teremtődött, amelyen belül a gazdasági csoportosulások lehetővé válnak. Ert nyílvánvaló, hogy vámszövetség csak olyan államok között jöhet létre, amelyek között a háború lehetősége is ki van zárva. Ezen-tul nem is látom szükségét annak, hogy a politikának különös szerepet adjunk Pán-Európaiban.

Pán-Európa mintája — Németország

— Pán-Európa megalkotása jó példa a mai Németország megalakulása. Ott is egy laza politikai keret adta az első indítékot a szövetségre: a Deutscher Bund. E szövetségen belül azután néhány regionális vámegyesület jött létre, a Norddeutscher Zollverein, a Süddeutsche Zollverein és a Mitteldeutsche Zollverein, amelyek azután egyesültek a Deutsche Zollvereinben. Németország egységének alapját tulajdonképpen ezek az egyesületek vették meg.

— Európában most készül a kelet-európai vámszövetség, a kölcsönös gazdasági érdekek alapján. Igen jelentős lépés lenne a haladás útján, ha Németország, Franciaország és Belgium nyugateurópai ipari blokkot alkotna. Ebben az esetben a többi európai államoknak gazdasági csatlakozása ehhez a blokkhoz már könnyen menne. Természetesen a páneurópai eszmét kell, hogy közben minél nagyobb rétegek között propagálják, hogy egy szép napon a kormányok, mint a nép, követelményével legyenek kénytelenek vele foglalkozni.

Briand érdeme

— Briand három éve diszelnöke a Pán-Európai Uniónak és neki köszönhetjük a dolgok idáig való fejlődését. A Pán-Európai Unió mindent meg fog tenni a maga részéről, hogy páneurópai közvéleményt teremtsen. Meg vagyok győződve róla, hogy hét év múlva már többet láunk Pán-Európából, mint a keretet. Meg fogjuk látni Pán-Európa képét.

Arra a kérdésre, hogy mivel foglalkozott az utóbbi években, Coudenhove-Kalergi elmondotta, hogy egy nagy művön dolgozik, amelynek címe: „Első a materializmus!” A könyvnek három része lesz. Az első rész neve „Herókus erkölcsen”, a második „Herókus erkölcsen”, a harmadik „Arisztokratia politika”.

A könyv még az ősz folyamán meg fog jelenni.

Waterman-töltőtoll

Európában — Amerikában a legjobb, legrégibb
Már 550 lejtől szállít, netemtszöt cserél,
ingyen jegyzéket küld

LEPAGE CLUJ

Ma

ha az

Nemzeti-p

Bucuresi (Az Uj Ke...
minisztereln...
sza Galaeró...
kintette az...
megérkező...
Maniu egye...
re hajtatt...
össze Mih...
Vaida Sánd...
három pol...
legi belpol...
reg bizalm...
hozta a ne...
mány akci...
után megb...
október 15-...
ment progr...

Végül Vo...
napi audien...
élenk vita...
képezte a...
tény, hogy...
résztül nem...
ügyminiszte...
belügyminis...
és a helyzet...
az uralkod...
mal fenntar...
kitott Vaida

Ezeknek...
látszik vetn...
fogatása, an...
sel tekintene...
rök. Nemze...
természetese...
Vaida szina...
helyzetének...
bizonyít.

Megv...
román...
150 le

ha...
na...
kö...
re...
ma

nagy

Ar...
tár

Kérje rész

Ne...
ny...
ma

100 Ujs...
románu

cin...
kö...
ját...
ny

Tó...
Vidám

ké...
sés...
res...
ma...
to...
ill...
gy

Szállitj...
könyv

Maniu liberális kormányt ajánlana a királynak,

ha az uralkodó kikérné véleményét koncentrációs kormány alakításáról

Nemzeti-parasztpárti körökben Vaida színajai látogatását a kormány pozíciója megerősödésének magyarázzák

Bucuresti—Bukarest, szeptember 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). Maniu miniszterelnök ma reggel érkezett vissza Galacra, ahol ismeretesen megtekintette az Olaszországból a napokban megérkező két új román naszádot. Maniu egyenesen a miniszterelnökségre hajtatott, ahol megbeszélésre ült össze Mihalache földművelésügyi és Vaida Sándor belügyminiszterrel. A három politikus megvitatta a jelenlegi belpolitikai helyzetet és egész sérg bizalmas természetű határozatot hoztak a nemzeti parasztpárt és a kormány akciójával kapcsolatban. Ezután megbeszéltek nagy vonalaiban az október 15-én ismét összeülő parlament programját.

Végül Vaida Sándor referált tegnapi audienciájáról. Hosszu idő óta élénk vita és kommentálások tárgyát képezte a belpolitikai életben az a tény, hogy az uralkodó öt héten keresztül nem fogadta audiencián a belügyminisztert. Az ellenzéki sajtó a belügyminiszter lemondását követelte és a helyzetet azzal magyarázta, hogy az uralkodó az antiszemita mozgalommal fenntartott kontaktusa miatt szakított Vaida Sándorral.

Ezeknek a kombinációknak végét látszik vetni most Vaida színajai látogatása, amely elé nagy érdeklődéssel tekintenek az összes politikai körök. Nemzeti parasztpárti körökben természetesen azt hangoztatják, hogy Vaida színajai látogatása a kormány helyzetének megszilárdulása mellett bizonyít.

Az Adeverul nincs teljesen ezen a véleményen és fenntartja azt a híret, hogy a kormány csak abban az esetben erősítheti meg pozícióját, ha előbb a nemzeti parasztpárton belül sikerül elsimítani a különböző surlódásokat és ellentéteket. A lap úgy tudja, hogy huszonegy regáti és beszarábiai megyei szervezet elnöke kérte Maniutól, hogy még a parlamenti szesszió megnyitása előtt hívják össze a nemzeti parasztpárt vezérő-bizottságát, amely a párt uralomra jövele óta nem tartott formális ülést. Kéri ezenkívül, hogy a nemzeti parasztpárt képviselőiből és szenátoraiból egy a párttól tel-

jesen függetlenül álló parlamenti klubot alakítsanak. Ennek a klubnak az volna a hivatása, hogy a reális parlamenti életet biztosítsa, örködjön a képviselőház és szenátus függetlenségé fölé és megakadályozza, hogy az elmúlt két évhez hasonlóan nem egyszer a regulament megkerülésével törvényeket hajszoljanak keresztül. Ennek biztosítására azt kívánják, hogy a kamara és a szenátus titkárait a megalkotandó klub kebeléből válasszák meg.

Az Adeverul ezután a koncentrációs kormány alakításával kapcsolatos híreket kommentálja. A lap megállá-

pitja, hogy ha az uralkodó megkérdezné Maniut — hajlandó volna-e egy esetleges koncentrációt támogatni, a jelenlegi miniszterelnök a pártkormány gondolata mellett törne lánczát s minden valószínűség szerint liberális kabinetet ajánlana a királynak. Minden más megoldás csak kompromittálná a politikai helyzetet. A néppárt uralomra kerülése példának okáért a régi választási rendszerek fel-támadását is jelentené, mert egyébként nem képzelhető el, hogy az avescanusok a jelenlegi négy képviselőjükből szolid parlamenti többséget kövessoljanak maguknak.

Az Epoca, Grigore Filipescu lapja, minden ellenkező értesüléssel szemben fenntartja, hogy felsőbb körökben még mindig nem tettek le a koncentrációs kormány gondolatáról. Junian igazságügyminiszter, aki vakbéloperációjából felgyógyulva a napokban hagyta el a krajovai szanatóriumot, Bukarestbe való megérkezése után azonnal megkezdte a tárgyalásokat az egyes politikuskokkal a felsőbb kívánság realizálása érdekében.

Egy európai hatalom kezébe került a román hadügyminisztérium egy fontos okmánya, amelyről kiderült, hogy a hadügyminisztérium egyik tábornok államtitkárának kezén tünt el

Bucuresti—Bukarest, szeptember 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). A fővárosi lapok napok óta feltűnést keltező cikkeit írják arról, hogy a hadügyminisztérium nagyszabású kémkedésnek nyomára jött. Természetes dolog, hogy ezt a felfedezést egyelőre a legnagyobb diszkrécióval kezelik. Felelős katonai körökben minden felvilágosítás elől a legmirevebben elzárkóznak a legújabb leleplezésekkel kapcsolatban. Annyi mindenesetre máris megállapítást nyert, hogy a hadügyminisztérium egyik államtitkára is tagja volt a kém-

szervezetnek és hogy az elmúlt öt évben különösen több fontos irat tünt el a minisztérium titkos levéltárából.

A hadügyminisztérium felelős vezetői már hosszabb idő gyanították, hogy a minisztérium levéltárában szarkák járnak. Nem sokkal ezelőtt a nagyvezérkar mellett működő ellenkémkedési osztály arról értesült, hogy egy fontos katonai okmány, amely 1926-ban tünt el a minisztériumból, egy ellenséges európai állam birtokába jutott. Diszkrét nyomozást vezet-

tek be, amelynek során megállapítást nyert, hogy a kérdéses akta nem lett letéve a minisztérium levéltárába és kizárólag az egyik államtitkár kezén fordult meg. Alapos tehát a feltevés, hogy a rendkívül fontos, de ma már nem mindenben aktuális dokumentum az illető tábornok-államtitkár utján került a kém szervezet kezébe. Ezenkívül több más kevésbé fontos akta eltűnését állapították meg. A fővárosi lapok szerint a felfedezéseknek megszegezhető következményei lesznek.

Példátlan szigorúsággal alkalmazzák a numerusz klauzuzst a debreceni egyetemen

Az orvosi fakultás első évfolyamára hat zsidó tanulót vettek fel — Nem vettek fel egy tanulmányi versenyt nyert jelesen érettségizett diákot, akinek egyetlen bűne, hogy zsidó

Debreceen, szeptember 18. A numerusz klauzuzs az idén jubilál. Tizedik esztendeje már, hogy a magyar közép iskolák érettségi bizonyítványa a középiskolai törvény régebbi rendelkezéseivel ellentétben nem jogosít többé az egyetemre való beiratkozásra. „Nem jogosít, csak képesít” mondotta a törvény megalkotásának idején Magyarország akkori kultuszminisztere: Haller. Mégis az utóbbi időben, mintha némi enyhülés állott volna be. Egyrészt a numerusz klauzuzs törvényének Klebesberg szellemében történt megfejtése oly sokféleképpen érthető, hogy mód adatott liberálisabb értelmezésre is. Másrészt egyes vidéki egyetemek, ezek között elsősorban a debreceni, abból a felfogásból indulva ki, hogy a felekezeti és faji gyűlölködés kora lejárt már, szinte még e szerencsétlen törvény keretein túl is és igyekeztek helyt adni minél több arra érdemes ifjunak.

A múlt évi felvételek különösen bizalommal töltötték el az egyetemre törekvő zsidó fiatalokat. Ezt a bizalmat csak fokozta az a körülmény, hogy az egyetem ezidei rector magnificusa-vá olyan férfi választották, akinek neve, multja garancia volt arra nézve, hogy a debreceni egyetem falain belül a legtisztább szabadelvűség válik uralkodóvá.

Ezzel szemben mi történt? A debreceni egyetem orvosi, jogi és bölcsészeti karán olyan szigorúsággal alkalmazták a numerusz klauzuzst, mintha nem is a Klebesberg-féle módosított,

hanem a Haller-féle eredeti törvény lenne érvényben s mintha a debreceni egyetem professzorai még az eredeti törvényt sem találnák eléggé kegyetlennek.

Klebesberg kultuszminiszter sokszor megerősített kijelentése szerint az egyetem fakultásai minden jeles érettségi tanulót feltétlenül kötelesek befogadni, mégis a debreceni egyetem orvosi karáról egész sora rekedt ki a jelesen éretteknek, köztük egy olyan is, aki intézetének kitüntetés, legkiválóbb növendéke volt. Olyan is, aki az országos középiskolai tanulmányi versenyen

ken számos küzdőtársa elől elvitte a pálmát és úgy látszik most azért kell lakolnia, mert zsidó letéve meg merte nyerni az első díjat.

Tényleg a Haller-féle felfogás látszik itt érvényesülni: egyetemi tanulmányra nem az való, aki arra képes, sőt talán aki kevésbé képes, mert a ki-rekesztett jelesek számát szépen kiegyenlíti az egyetem egyes karain felvett elégségesek, vagy javítóval érettségizett tanulók sora. Az orvosi kar 60 első éves között 6 zsidó van, a jogi karon — egyelőre — még rosszabb a helyzet. (l. r.)

A bukaresti Landru leszurta vadházastársát azután elvágta saját torkát

Bucuresti—Bukarest, szeptember 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). A Calea Grivitein ma délelőtt megrendítő szerelmi dráma játszódott le. A dráma hőse egy Ghioca Haralamb nevű hatvanöt éves kereskedő, akit a környék lakossága viharos szerelmi multja miatt a Landrau keresztnévvel is meg tisztelt. Ghioca tizenkét év óta vadházasságban él egy Maria Ionescu nevű leánnyal. Az öreg kereskedő az első évek zavartalan együttléte után féltékenységi jeleneteket kezdett rendezni házában és ezek a jelenetek abban a mértékben szaporodtak, amely mértékben Ghioca a hetedik évtized felé közeledett.

A szomszédok tanúsága szerint a kereskedő nem egyszer meg is verte a szerencsétlen leányt, aki röviddel ezelőtt elhatározta, hogy felbontja az együttélést. Efeletti dühében Ghioca tegnap délelőtt ismét veréssel fenyegette meg, mire a leány az ablakon keresztül kiugrott az uccára és egy közeli üzletben keresett menedéket. A kereskedő utána vetette magát és az üzletbe érve, kést rántott elő, több szurást ejtve a leányon. Ezután elvágta a saját torkát. Mindketten véresen estek össze. Beszállították őket a Filantropia-kórházba. Állapotuk súlyos, de nem életveszélyes.

elem!

6-templommal szem-
Abraham-féle zsidó
mindeniéle ima-
stb. magyar és né-
amint új kiadásu és
könyvek,

ESZÉK

Ffilin és más imasze-
stail legoicsóbb áron
ahám Oradea

k az államférfiakra
mindazokra, akik a
irodalomban és a
tényezők. Tudom
akciónak gyakorlati
leig várnunk kell,
európai szomszédos
adásági természetű
tatnak, amelyeknek
n hasonlít a pán-
re biztos jel arra,
sre haladunk Pán-
sinajai tárgyalások-
yt látok, amely le-
n erősen hasonlít a
pai együttműködés-
b azonban, hogy
ára egy olyan laza
remtődött, amelyen
esoportosulások le-
rt nyilvánvaló, hogy
olyan államok kö-
melyek között a há-
ki van zárva. Ezen-
szükségét annak,
k különös szerepet
ában.

—Európa mintája —
retország

megalkotása jó pél-
rszág megalakulása.
litékai keret adta az
zövetségére: a Deut-
zövetségen belül az-
onális vámegyereit
leutscher Zollverein,
lverein és a Mittel-
ein, amelyek azután
tsche Zollvereinban.
ségének alapját tu-
az egyesületek ve-

most készül a kelet-
ség, a kölcsönös gaz-
apján. Igen jelentős
lás utján, ha Német
ország és Belgium
ari blokkot alkotna.
a többi európai álla-
csatlakozása ehhez
önnyen menne. Ter-
európai eszmét kell
él nagyobb rétegek
ák, hogy egy szép
ok, mint a nép kö-
gyenek kénytelenek

Briand érdeme
m éve diszelnöke a
ónak és neki köszön-
lláig való fejlődését.
nio mindent meg fog
zéről, hogy páneuró-
teremtsen. Meg va-
la, hogy hét év mul-
unk Pán-Európából,
eg fogjuk látni Pán-

g, hogy mivel foglal-
vekben, Coudenhove-
tta, hogy egy nagy
amelynek címe: „El-
!” A könyvnek há-
első rész neve „Esz-
”, a második „Herol-
”, a harmadiké „Arisz-

z ősz folyamán meg

n-töltőtoll
an a legjobb, legrég-
llit, nemtetszöt cserél,
gyézeket küld

GE CLUJ

szállítja az Uj Kelet
könyvosztálya, Cluj

Látogatás Krammer Erzsínél

Nagybánya, szeptember 18. Nagybánya a Szatmár és vidéke „weekend”-ezőinek eldorádója. Vasárnapként az egyébként gyönyörű fekvésű város förtelmes rossz útjainak porát magasra emelik az idegen autók és más járművek, a kirándulók fejvesztetten menekülnek hegyek közé, hiszen elég port szívtak amíg eljutottak ideig. Akik nem folytatták útjukat Felsőbányáig társaságba verődve indulnak a Fokhagymásra, Kereszthegyre és szerényebb párok a „Virágos ágyról” gyönyörködnek szep tember közepének ma különösen meleg napsugarával bevont város szépségében, amelyeket uton-utón félen szorgos festő kezek örökítenek meg kifeszített vásznakon. Nincsen Nagybányának egyetlen bokra, amelyiket festők ne örökítették volna meg az utókór számára, a weekendezők ujongva ismernek rá egy-egy kiállításon látott nagy műnek természetes képmására.

Egy nagybányai szőke lány opera áriát dudol és mosolygva jegyzi meg ezt a Krammer Erzsi énekelte az esti koncerten, a Brahms dalok virtuozának hatása alatt van ma is. A hangverseny-ről esik szó és arról a kiváltságos helyzetről, amely Bányát a nyaralók városát érte, Krammer Erzsi a világhírű sopranénekéső önálló koncerttel ajándékozta meg.

A képzőművészet esernakából az ének művészet világhírű reprezentánsához rohantam és egy óra mulva kopogtatok Krammer Erzsi rokonainál levő lakásán. Eppen egy távozó kollegám helyét foglalom el, a művészno készséggel áll rendelkezésemre, amikor elmondok, hogy az Uj Kelet számára kérek tőle intervjút és egy nagy művész rutinjával válaszol kérdéseimre. Előtte hatalmas mappa tele kivágottnal kritikákkal, tényképekkel és levelekkel, azonnal észrevet te, hogy rajtok akadt meg a szemem és mosolygva mondja:

— Ezek majd beszélni fognak helyet-tem is.

És beszélnek a lapok: „Párison, Londonon és Berlinen keresztül érkezett haza a szőke, rózsás, örökké mosolygó Krammer Erzsi. Örül Budapestnek és a szeméi ragyognak, mikor arról beszél, hogy augusztus tizenhatodikán hangversenyt ad a Studióban stb.”

„Gyönyörűek a pianissimók crescendói a fortébol a pianissimóba...”

„Ami a lélegzetével produkál csodálatba ejt...”

„Krammer Erzsi énekl ma legszibben Brahmsot és Hendelt.”

Száz számar kerülnek elő a legtekintélyesebb külföldi lapok kritikái, melyek a legnagyobb elismerés hangján írják Krammer Erzsiről.

Majd egy egész sorozat kottát mutatott, melyeket nagynevű zeneszerzők dedikáltak számára, ilyen felirásokkal: „Krammer Erzsinek, ki a legszibben énekelte e dalt”.

— Ezt a kötet román kottát a bécsi román követtől kaptam. Megígértem, ha Erdélybe jövök énekelni fogok belőlük. Az este énekeltem először néhány doinát, nagyon szépek és nagyon szeretem őket. Még a román kiejtést akarom tökéletesen elsajátítani. Minden népnek a dalait az ország nyelvén énekeltem. Mikor az Eifel-torony studióban énekeltem Andre Delacour igazgató előzőeken megengedte, hogy német dalokat német szöveggel énekeljem, pedig akkor még meglehetősen kockázatos és kényes dolog volt kérésem teljesítése.

— Ezek szerint Erdélyi turnéra készülsz művésznő?

— Eredetileg pihenni jöttem Bányára de eleget fogok tenni több oldali meghívásnak és mielőtt pesti és pozsonyi szerződéseimnek eleget tennék Erdély nagyob városaiiban is fogok koncertet rendezni.

— E nagy halmaz kritika közül, melyiket tartja művésznő legkedvesebbnek?

Két dedikált fényképet mutatott, melyekre franciául a következők vannak írva: Nem tudom elfelejteni szép hangját és énekét Casals Pablo.

— Casals Pablo ma a világ legnagyobb cellistája és zenekritikusa. A legboldogabb, akkor voltam, amikor egy koncert után meghívott, hogy énekeljek neki. A művészvilágban ismeretes, hogy Casals csak kiváltságos tehetségeket hallgat meg és az ő jó véleménye egy művész számára a beérkezés non plus ultráját jelenti. Itt vannak a levelei, amelyekben a legnagyobb elragadtatással írom rólam. Ezek a kritikák a legbecesebbek számomra.

— A másik kedves emlék ez a kép. A falra mutat, ahol a művésznő életnagyságu képe, ezzel az aláírással: „Mert olyan szépen énekelte Ziffer Sándor”. Ez öt évvel ezelőtti erdélyi szereplésének emléke.

Néhány perces beszélgetés után elbucsuztam a művésznőtől, ki e szavakkal üdvözölt: A viszonthallásra októberben a pesti Studióban.

Hoffmann Nándor

Grozavescunét meggyilkolt férje hagyatéka elleni perében jogerősen elutasította a bécsi bíróság

Bécs, szeptember 18. A bécsi bíróság előtt egy polgári keresetel kapcsolatban ismét feléledt a Grozavescu-dráma, amely annakidején Grozavescu Trajának, a világhírű román operaénekesnek halálával végződött. A gyilkosság, amelyet Grozavescu Nelly, a feleség elkövetett, sokáig foglalkoztatta az egész világ közvéleményét, annál is inkább, mert a bécsi esküdtsek a gyilkos asszonyt felmentette. A gyilkosságra lassankint a feledés fátyla borult, most azonban Grozavescu Nelly keresete folytán ismét előtérbe került a szomorú tragédia. Grozavescu Nelly ugyanis tizen-

kétezer schillinget és hatezer márkát követelt férjének hagyatékából, azzal az indokolással, hogy ő ezt a pénzüsszeget férjének kölcsönadta. Miután a család nem volt hajlandó ezt az összeget kifizetni, Grozavescu Nelly a bécsi bíróság előtt keresetét indított. Az elsőfoku bíróság előtt pereszetes lett, azonban fellebbezett és így az ügy tegnap a másodfoku bíróság elé került, amely Grozavescunét keresetével jogerősen elutasította, miután az asszony nem tudott megfelelő bizonyítékokat felmutatni, hogy a szóban forgó összeget tényleg kölcsön adta férjének.

Elitelték Kiss Pál mezőméhesi föld-birtokos gyilkosait

Az ifjabb Dambian 15 évet, az apja éz Nemes János 10—10 évet kaptak

Cluj—Koloszvár, szeptember 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). Zsufolt terem előtt nyitotta meg a kolozsvári törvényszék Hossu-tanácsa a tárgyalást Kiss Pál mezőméhesi földbirtokos gyilkosainak bünperében. A gyilkosság egy egészen jelentéktelen birtokháborítási esetből keletkezett. Kiss Pál körülbelül öt évvel ezelőtt haragos viszonyba került Mezőméhes egyik tekintélyes parasztagzájával, idősebb Dambian Lászlóval. A harag vége az lett, hogy Kiss megverte az okvetlenkedő, nyakas természetű parasztot, aki ezt a szégyent soha nem tudta neki megbocsátani. Már akkor hangoztatta, hogy szívesen adna huszezer lejt annak, aki olyan verést adna Kissnek, amilyent ő kapott tőle.

Telt-múlt az idő és az öreg Dambian újabb birtokháborítása miatt Kiss Pál pert indított ellene. Ez volt a veszte. Az öreg Dambian felbujtotta fiát ifjabb Dambian Lászlót, hogy végezzen Kissel. A fiu egyedül nem merte vállalni a megbízatást és Nemes Jánost szép szóval, ígérettel és itallal rávette, hogy együttesen intézzék el a földbirtokost. A két ember 1929 november 10-én este lesbe állott, majd

megtámadta a főuceán végighaladó Kiss Pált és husángokkal addig ütöttek, amíg összeesett. Aggódo családjá, amely keresésére indult, talált rá vérfagyva, eszméletlen állapotban. A súlyos sérüléseket szenvedett Kiss Pált behozták a kolozsvári klinikára, ahol hosszas és kínos szenvedés után meghalt. A esendőrség által bevezetett nyomozás adatai alapján a három parasztot letartóztatták.

A mai tárgyaláson a vádlottak tagadták a terhükre rótt gyilkosságot és azt hangoztatták, hogy nem akarták Kiss megölni. Az idősebb Dambian azt se akarta beismerni, hogy a fia és Nemes az ő utasítására jártak el. A tanuk azonban majdnem kivétel nélkül terhelő vallomást tettek. Hosszas tanácskozás után a törvényszék az ifjabb Dambian Lászlót tizenötévi súlyos börtönre, Nemes Jánost és az idősebb Dambiant pedig 10—10 évi súlyos börtönre ítélte, azonkívül megítélte a család által kezelt és temetkezési költségek címén igényelt 142 ezer 698 lejt. A vádlottak fellebbezést jelentettek be, míg az ügyész csak Nemes János büntetésének súlyosbításáért fellebbezett.

Hat milliárdos alaptőkével nemzetközi mammut-bank alakul Amszterdamban

A világkrisis egyik főgöb oka: kevés az arany és az is rosszul van elosztva

Páris, szeptember 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). Amszterdamban rövidesen megalakul a „Nemzetközi Jelzalog Hitelintézet”, amely előreláthatólag a világ egyik leghatalmasabb pénzüszete lesz. Az új bank alaptőkéje százmillió holland forint, ami a mi pénzünkbe átszámítva mintegy 6 milliárd 750 millió lejnek felel meg. Hatalmas európai és amerikai trösztök támogatják az új bankot, a tárgyalások már a közvetlen befejezés előtt állanak és valószínű, hogy a végleges megállapodást még e hó folyamán aláírják.

Az amszterdami Mammut-bank alapításának terve francia tőkecsoportoktól indult ki. És ez természetes is, hiszen Franciaország ma óriási tőkefeleslegék fölött rendelkezik, amelyek számára már hónapok óta keres rentábilis kihelezést. A világ válságának egyik igen jelentős oka az, hogy kevés arany van a piacon és ami van, az is igen egyenlőtlenül van elosztva. A nyersanyagok hatal mas áresése például csaknem kizárólag erre a jelenségre vezethető vissza. Az

aranyhiány következtében ugyanis az arany vásárlóereje az elmúlt 4 esztendő leltorgása alatt 32 százalékkal emelkedett, illetőleg a nyersanyagok ára ennyire rosszul van elosztva, annak illusztrálására álljon itt a következő példa: A Banque de France 1913-ban 20 milliárd 735 millió frank aranytartalékkal rendelkezett. Ma a francia jegybank aranytartálkja 47 milliárdot tesz ki és ezenkívül még egy 20 milliárdos devizastokkja is van, amely bármikor konvertálható aranyra. Az állam és a magánbankok ugyancsak rendelkeznek mintegy 20 milliárdos tárca fölött, ugy hogy Franciaországnak ma nem kevesebb, mint 87 milliárd aranyfrank pénze van, olyan fantasztikus összeg, amellyel egyetlen európai állam sem rendelkezik.

Egy másik példa: 1914 június 30-án, az Amerikai Egyesült Államok aranykészlete 1891 millió dollárt tett ki, 1929 június 30-ikán a Nationala City Bank jelentése szerint az Egyesült Államok aranykészlete 4324 millió dollárra rugott.

A fenti számok világosan illusztrálják, hogy az aranykészlet a newyorki és párisi pénzpiacokra koncentráldott, a többi piacok rovására. Ennek első következménye az lett, hogy az aranyban szukolkodo államok hitelnianyban szenvednek, ezzel szemben pedig hitelbőség fojtogatja az aranykoncentrálo államokat. Ez a helyzet természetesen abnormis és egyarant káros az államoknak mindkét kategóriájára. Az aranykészlet nivellálodasa csakis úgy érhető el, hogy Amerika és Franciaország megkezdik az arany intenzivebb exportját, a külföldi államoknak nyújtandó kölcsönök révén. Ezt különösen Franciaország teheti meg, miután külföldi tizetési mérlege erosen aktiv, és miutan a francia pénzügminisztérium kívánságának megfelelően amugy is csak rövidlejárata, tehát nem nagy kockázatu kölcsönöket tolyósít.

Hogy ilyen hatalmas tőkefölösleggel rendelkezik Franciaország, arra misem jellemzőbb, minthogy három nagy francia betéti bank; a Credit Lyonnais, a Societé Generale és a Comptoir National des Comptes 1930. július 30-án 9 milliárd 182 millió felhasználható tőkefölséggel rendelkeztek az előző évi 6 milliárd 38 millióval szemben. Az értéktözsde csaknem teljesen stagnál és az árfo-lyamok oly alacsony nívón mozognak, amire még nem volt példa Franciaországban. A francia tőke elhelyezkedést keres és így könnyen meg lehet érteni, az amszterdami nagy jelzaloghitelintézet alakításának iniciatíváját. Az új bank papírjait elsősorban Franciaországban fogják elhelyezni.

Bratianu György Szatmáron

Satu-Mare—Szatmár, szeptember 18. Szombaton érkezett Szatmárra Bratianu Gheorghe, a disszidens liberálisok vezére, hogy a most létesített klubhelyiség avatásán és ez alkalomra összehívott propaganda gyűlésen részt vegyen. Bratianu Gheorghét hívei ünnepeles fogadtatásban részesítették és a környékbeli falvakból nagyszámu kiküldöttek jelentek meg.

Vasárnap délelőtt kezdődött a nagy gyűlés, amikor Bratianu György mutatott rá a lehetetlen rossz politikai és gazdasági helyzetre, minek okát csak abban látja, hogy a mai politikai vezérek nem állanak hivatásuk magas latán. Igy gyors segílyre van szükség és az országot a nyomorúságból mások meg nem menthetik, csak azok, akik az ő pártja mögött foglalnak helyet, az a párt, amelyiknek vezére Bratianu György, Nagy-Románia megteremtőjének fia.

Este a párt helyi vezetői vendégük tiszteletére bankettet rendeztek a Daciában.

— Newyorkban felavatták a világ legnagyobb középületét. Newyorkból jelentik: Tegnap volt a világ legnagyobb középületének, a 102 emeletesre tervezett Hivatalok házának alapkövetélteli ünnepe.

— Troppau mellett reabukkantak a paleolitikori mammutvadász tüzhelye-re. Bécsből jelentik: Troppau mellett megtalálták a paleolitikori mammutvadász tüzhelyét és szerszámai közelében mintegy nyole kilogram súlyu több meteorövet. Ez az első paleolitikori meteor kő-gyűjtő muzeum, amelyet sikerült feltárni.

— Katasztrófális robbanás egy löszergyárban. Washingtonból jelentik: Az alaskai Eweretti városkában óriási mennyiségű dinamit robbant fel és a löszergyárat teljesen a levegőbe röpitette. Azt hiszik, hogy emberek is elpusztultak a robbanás alkalmával. Nagyobb katasztrófa fenyegeti a környéket azzal, hogy a pincékben, amelyeket nem lehetett megközelíteni, nitroglicerint van felhalmozva s ha ez is felrobban, akkor beláthatatlan katasztrófától kell tartani.

— Hat hónap Pilsudszyk megsértéseért. Varsóból jelentik: A lublini bíróság gyorsított eljárással ítélkezett Kozmovszki asszony, a sejm tagja ellen. A volt képviselő Pilsudszyk marsallt egyik gyűlésen elmebajosnak aposztrofálta. A képviselő a tárgyaláson be akarta bizonyítani, hogy olyan mérvű jogfosztásra, mint amilyent Pilsudszyk elkövetett, csakis elmebajos ember képes. A bíróság Kozmovszki asszonyt hat hónapi fogházra ítélte.

Öng

Hans

A sors különja nyert tegnapi szatmári egzáltát, remeltt önkézevel kos fiatalembe vébe a Hans

A bordeaux revolvergolyó ládja utolsó tét. Egy leány már évek óta, szanatóriumban sorsa jutott Herzsül, királyi tették atyjuk l boldongva, ár hervadtak el a földön, aki a földön gyermek Tivadar. Műve gyöngyeit eppe amelyekben g keiröl mesél. E a sorsnak, hogy mekeknek kelle telenül élniök é elmulniok.

Néhány napj jelentette, hogy sebb leánya, P Bordeaux város Herzl husz éves fezzent egy H vel azonban ne del utóbb el is nem talála töb rák vidéki város maid Franciaor vább folytatta z évvel ezelőtt su mely néhány na zett vele.

A temetésre le öccsét, Hansot, útjára szerenésé is egzaltált Han renditette nővére után szállodai s got követett el.

Hans Herzl sz lalkozott a zsidó sajtó. Egészen g kor édesapja me bécsi franciskán te. Egy iranciská lyással volt az é re, ugy hogy tel és rávette arra, l tét. Hans Herzl nyole éves korab telkedett.

Hans

Az egész zsidó fogadta a ianasz Tivadar, a la proteitanak ma me Hans harzl me nem tartott sokal később belatta t visszátért a zsidó sulyat azonban ne nagy Herzl kis il kozott, mint egy számar a világ, e törtétesével, kuzé örömeivel és szen és arvanak érezt még halhatatlan e tai koreben is, ak meleg josaggal is zavaros eluujtát gott, biztos révbe

Igy hat rövid p család két tagján szeszélyes és tragi sajtó megkülönboz gisztralja Herzl g elmulasat és külö Presse szentel meg Pauline Herzl emi rológja többek köz

„Egy szegény, meg messze otthon dett meg, mert szé dások és az élet. A örökségül kapott, u

Herzl Tivadar gyermekeinek megrázó tragédiája

Öngyilkos lett Herzl Tivadar egyetlen fia nővére temetésén

Hans Herzl Bordeauxban nővére temetése után főbelötte magát és meghalt

A sors különös és kegyetlen tragédiája nyert tegnap befejezést egy bordeauxi szálloda lezárt szobájában. Egy egzaltált, reményvesztett fiatalember véget önkézével véget életének. Az öngyilkos fiatalember a szálloda vendégkönyvébe a **Hans Herzl** nevet írta be.

A bordeauxi hotelszobában eldőrdült revolvergolyó a nagy Herzl Tivadar családja utolsó tagjának oltotta ki az életét. Egy leány, **Trude**, még él ugyan, de már évek óta, mint élő halott, egy ideg-sanatóriumban. Királyi gyermekek sorsa jutott Herzl gyermekeinek osztály részül, királyi gyermekeké, akik elvették atyjuk királyságát és hontalanul, bolyongva, árván, otthon és jövő nélkül hervadtak el. Pedig kevés apa élt még a földön, aki olyan szép jövőt álmódott volna gyermekeinek, mint éppen Herzl Tivadar. Művészi alkotásának legszebb gyöngyeit éppen azok az írásai képezik, amelyekben gyermekeinek és gyermekeiről mesél. És mily kegyetlen ironiája a sorsnak, hogy éppen ezeknek a gyermekeknek kellett ilyen siváran, reménytelenül élniük és ilyen szomorúan, árván elmulniok.

rályi palástot és gondosan ügyelt rá, nehogy e palástnak akár egy csücske is érintkezésbe jusson az ucca porával. Egykor az irodalmi érdeklődés középpontjában állott mindaz, amit tett és abbahagyott. Ez akkor volt, amikor a mi felejthetetlen barátunk, Herzl Tivadar gyermeknovelláit írta, amelyekből egy idősebb generáció asszonyai még ma is egész részleteket tudnak könyv nélkül idézni. Ilyen mélyen vésődtek be ezek a költői alkotások ama idők anyjának szívébe. Truderól, Hansról és legidősebbjéről, a Paulineról mesélt Herzl Tivadar. Amikor az ő gyermekszobájukról kezdett beszélni, ugylátszott, hogy eltűnnek a falak, a szűk szoba kitágult és az olvasó tekintete előtt csillogó távolságok nyíltak meg.

lánynak természetesen halvány sejtelve sem volt arról, hogy egy költőnek állott modell. Ebből a kicsiny Pauline-ből lett az az életben csalódott asszony, aki az utóbbi napokban egy délfranciaországi kikötővárosban örökre lehunyta szeméit. Amikor Herzl a sors idő előtt elrabolta övétől és a világtól, Pauline még mit sem sejtő kis lányka volt. Ő és testvérei szent örökséget jelentettek a nagy halott barátainak és nem hűséges barátok hibája volt, hogy az elárvult királyi gyermekek sorsa teljesedett be rajtuk.

Pauline sokat, talán tulokat örökölt atyjától. Az erős művészi adottságokon kívül azt a mimózaszerű, tulkönnnyen megsebezhető, finom lelkiburkot, amely minden külső behatásnak tehetetlenül volt kiszolgáltatva. Szerencsétlenségére nem tartozott ama robusztus, természet-

Jöjjön el mindenki

szept. 28-án d. u. 3-6-ig, szept. 29-én és 30-án d. e. 8-12 és d. u. 3-6-ig Clujon a str. Cogălniceanu (v. Farkas u.) 7 szám alá a KAC helyiségébe, hol meggyőződhet arról, hogy miként lehet havonta 8000 lej keresni a „RECORD” kötőgéppel (Medias). Ugyanott rendeléseket is felveszünk.

tel egybeforrott emberek közé, akik dacolni tudtak az élet viharával. A feledés isteni adományát sem ismerte. Tulajdonképpen már gyökértelen volt akkor amikor az első mély sebet ejtette az élet a szívére. Megkezdődött a bolyongás ország-országra, városról-városra. Főlegesen érezte saját magát, mint akit eltasztottak maguktól Isten és az emberek. És ha barátsággal és jószággal találkozott utján, akkor az a leküzdhetetlen bizalmatlanság kizozta, hogy nem félje, hanem halott atyja felé nyulnak ki ezek a segítségre kész kezek. Végül nála is jelentkezett atyjának utolsó, szomorú öröksége: őt is beteg szíve iltomeg. Egy hervadt falevél volt, melyet elsodort a könyörtelen jelen zord vi-hara.

Hat cilinderes és frakkos bandita fényes nappal kirabolta a lincolni Nemzeti Bankot

A rablók álarc nélkül dolgoztak és fűtőreszve szedték össze a banknak egy millió dollár meghaladó értékeit

Kölnben három álarcos bandita kifosztotta a Birodalmi Takarékpénztár egyik fiókját

Newyork, szeptember 18. A New Mexico állambeli Lincoln városban a Nemzeti Bank ellen hat frakkos és cilinderes, álarc nélküli bandita rablótámadást követett el. Az autón érkezett rablók a bank pénztárhelyiségében revolvert szedtek az ügyfelekre és a bank alkalmazottaira s felszólították a pénztárost a trezorban levő készpénz és értékpapírok kiszolgáltatására. A bandi-

ták fűtőreszve vették át a zsákmányt, 30 ezer dollár készpénz és több mint egy millió dollár értékű értékpapírt és gépfegyverük, valamint revolvereik fedezete alatt újra gépkocsiba ültek és elrobogtak. Az utvonat első részén a rablók több mint három percen át lövöldöztek a levegőben a gépfegyverrel, hogy a megrémített lakosság meg ne merje ki-

sérelni távozásuk megakadályozását.

Berlin, szeptember 18. Kölnben ma a Birodalmi Takarékpénztár egyik kerületi fiókjának helyiségébe három álarcos rabló állított be. A banditák revolverekkel kényszerítették a pénztárhelyiség vezetőjét a pénztár készpénz-készletének átadására. A rablók nyolcezer márkával kerekelt oldottak.

Csak a városi tanács állapíthat meg maximális árakat

Az itélőtábla a bukaresti soffőröknek adott igazat a közöttük és a csendőrség között folyó harcban

Bucuresti-Bukarest, szeptember 18. Ismeretes, hogy a főváros autótaxisofőrjei harcot indítottak az új tarifa egyes pontjainak módosítása érdekében és ez a harc annyira elfajult, hogy mint egy héttel ezelőtt a soffőrök általános sztrájkot kezdtek követeléseik teljesítése végett. Az autövetzők szövetsége ezzel egyidejűleg pert indított a fővárosi rendőrprefektúra által hozott tarifa módosító intézkedések ellen.

A perben szombaton ítélezett a bukaresti itélőtábla IV. szekciója, amely jórésben elfogadta a soffőrök álláspontját és elrendelte a rendőrprefektúrának augusztus 18-án hozott rendelete több pontjának hatályon kívül helyezését. Az ítélet hatálytalanította a rendszabály első paragrafusát is, amely a soffőrök legnagyobb sérelmét a redukált tarifákat tartalmazta. Ugyancsak ez a tábla döntés kimondotta, hogy az utótaxi-

árainak megállapítására csak a városi hatóságok illetékesek, amint azt az új adminisztratív törvény is előírja.

A tábla döntése a fővárosban nagy szenzációt keltett, elsősorban azért mert a rendőrprefektúra és a soffőrök között már rendkívül elmérgesedett helyzetet oldotta meg, főképpen pedig, mert az ítélet a rendőrprefektúra és a főváros veze-tősége között fennálló viszonyt érinti.

Lenin özvegye is indexre került Szovjet-oroszországban

Krupszkaja asszonyt azzal vádolják, hogy legújabb könyvében elárulta a kommunista eszmét és követelik, hogy vonja vissza könyvét

Franciaország nem fogja megengedni a párizsi kényszer „kollektív ház” működését

London, szeptember 18. Krupszkaja asszony, Lenin özvegye ellen a kommunista párt politikai bizottsága éles harcot kezdett. Azzal vádolják, hogy a kommunista eszméket elárulta. A harcot Krupszkaja asszony legutóbbi könyve váltotta ki, amelyben ismertette Lenin felfogását az agrárgazdasági kollektívizmusról és Lenin-idejeitől azt bizonyította, hogy a volt diktátor ha élne, tiltakoznék Sztalin kísérletei ellen és helytelenítene a mezőgazdasági termelés kollektívizá-

lását. Több lap, köztük a Pravda fel-szólítja Lenin özvegyét, hogy könyvét haladéktalanul vonja be a könyvpiacról.

Berlin, szeptember 18. A Lokalanzeiger párizsi távirata szerint a francia kormánykörökben nem nézik jó szemmel a szovjet azon törekvését, hogy a külföldi nagyvárosokban akkreditált követségei és kereskedelmi konzulátusai tisztviselői részére házakat épít, vagy vásárol abból a célból, hogy a tisztviselőit kizárólag az épü-

letekben helyezze el. A szovjet párizsi háza a Porte de Saint Claude-on már elkészült s a szovjetházat összel ünnepélyes keretek között óhajtanák felavatni, de valószínű, hogy erre nem kerül sor, mert az intézmény működéséhez nem fogják elnyerni a francia kormány engedélyét.

A KÖNYVPIAC SENZÁCIÓJA
INFANTERISZT SVEJK. KAP-HATÓ AZ UJ KELET KÖNYV-OSZTALYABAN.

György Áron

szeptember 18-án Szatmárra disszidens libe- a most létesített és ez alkalomra a gyűlésen részt vevő hívei ün- an részesítették kőből nagyszámu- eg. ezdődött a nagy- nu György mu- roszs politikai re, minék okát a mai politikai ivatásuk magas yre van szükség ruságból mások csak azok, akik oglalnak helyet, vezére Bratianu ia megteremtő-

zetői vendégük rendeztek a Da-

atták a világ leg- ewyorkból jelen- legnagyobb köz- letésre tervezett apköveteteli ün-

reabukkantak a adász tizhelyé- roppan mellett ori mammutva- zámái közelében suly több me- eolitikori meteor yet sikerült fel-

anás egy lőszer- ol jelentik: Az oskában óriási bbant fel és a levegőbe röpi- emberek is el- alkalmával. Na- getti a környé- ben, amelyeket teni, nitroglice- na ez is felrob- katasztrófától

szky megsérté- A lublini bíró- ítélkezett Koz- tagja ellen. A szky marsallt osnak aposztró- árgyaláson be- y olyan mérvű ent Pilsudszky- os ember ké- szki asszonyt te.

Pauline Herzl halála

Néhány nappal ezelőtt rövid távirat jelentette, hogy Herzl Tivadar legidősebb leánya, Pauline, a franciaországi Bordeaux városában meghalt. Pauline Herzl huszvéves korában Bécsben férjhez ment egy Hift nevű emberhez, aki-vel azonban nem élt boldogan és rövid- del utóbb el is vált tőle. A válás után nem találta többé a helyét, egyik osztá- rák vidéki városból a másikba költözött, majd Franciaországba ment és itt is to- vább folytatta zarándok életét. Néhány évvel ezelőtt súlyos szivbajrt kapott, amely néhány nappal ezelőtt aztán vég- zett vele.

Hans öngyilkos lesz

A temetésre leihívták Londonban lakó öcsét, Hansot, aki el is kíserte utolsó útjára szerencsétlen nővérét. Az amugy is egzaltált Hans Herzl annyira meg- rendítette nővére halála, hogy a temetés után szállodai szobájában öngyilkossá- got követett el.

Hans Herzl személyével gyakran fog- lalkozott a zsidó és az általános napi- sajtó. Egészen gyermek volt még, ami- kor edesapja meghalt s középiskoláit a bécsi franciskanus szerzeteseknél végezte. Egy franciskanus barát óriási beto- lyással volt az érzékeny lelkű gyermek- re, úgy hogy teljesen halójába kerítette és ravette arra, hogy hagyja el ősei hi- lét. Hans Herzl Londonba ment és tizen- nyolc éves korában csakugyan kikeresz- telkedett.

Hans visszatér a zsidósághoz

Az egész zsidó világ megdöbbenéssel fogadta a ianasztikus hírt, hogy Herzl Tivadarnek, a langieiku modern zsidó profetanak ia megtagadta a zsidóságot. Hans Herzl meggyötörése azonban nem tartott sokáig, mert néhány évvel később belátta tragikus tévedését és visszatért a zsidó vallásra. Lelki egyen- súlyát azonban nem tudta megtalálni. A nagy Herzl kis ia úgy élt az emberek között, mint egy alvajaro, idegen volt számára a világ, a maga zürzavarával, törtéteivel, küzdelmeivel, robotjával, örömeivel és szenvedésével. Iaegennek és arvanak érezte magát mincuenitt, még halnataitan edesapja legjobb bará- tai koreben is, akik szorongó szívvel, de meleg jószággal ügyeltek a fiatal Herzl zavaros életútját és igyekeztek őt nyu- godt, biztos révbe juttatni.

Igy hat rövid par nap alatt a Herzl család két tagján teljesedett be a végzet szeziesyes és tragikus akarata. A világ- sajtó megkülönböztetett részvétellel re- gésztrálja Herzl gyermekeinek szomorú elmúlását és különösen a Neue Freie Presse szentel meghatóan szép sorokat Pauline Herzl emlékének. A Presse nek- rológja többek között ezeket írja:

A Presse nekrológja

„Egy szegény, fáradt asszony halt meg messze otthonától. Időelőtt örege- dött meg, mert szétmorzszolták a csaló- dások és az élet. A nagy nevet, amelyet örökségül kapott, úgy viselte, mint ki-

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemese erdelyi és bansági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— A tizedik erdélyi cionista konferencia előkészületei. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség kisintézőbizottsága legutóbbi ülésén az ideai cionista konferencia előkészítésével kapcsolatos teendőket beszélt meg. Elhatározta, hogy az október 26-án megtartandó konferenciára szóló delegátusválasztások napját október 12-ére tűzi ki. Minthogy eddig az időpontig az összes sékelelzámolásoknak a központi iroda birtokában kell lenniök, mert enélkül nem lehet az egyes helységekben választandó delegátusok számát megállapítani, a kisintézőbizottság a sékelelzámolásokat utolsó határidejét visszavonhatatlanul szeptember 30-án állapította meg és nyoma tékosan felszólítja az összes helyicsoportokat és sékelbiztosokat, hogy a még rendelkezésre álló néhány nap alatt fejazzék be mindenütt a sékelakciót, ahol szükség van rá, rendezzenek pótakciót és intézkedjenek, hogy a végső elszámolások, valamint a sékelekért befolyt összegek szeptember 30-ig a központi iroda birtokában legyenek. Csak azok a sékelek jogosítanak választásra, amelyek eddig az időpontig a központnál elszámoltak. A kisintézőbizottság elvárja, hogy minden cionista lelkiismereti kérdésnek fogja tekinteni a sékelakció minél sikeresebb lebonyolítását és különösen a felelős állásban levő vezető cionisták fognak mindent elkövetni, hogy a tizedik erdélyi cionista konferencia, amelynek a mozgalom sorsdöntő kérdéseiről kell határozni, minél impozánssal lefolyású legyen. Ennek pedig nélkülözhetetlen előfeltétele, hogy a sékelek száma az eddiginél jóval nagyobb legyen.

— Harmincöt nemzet nevezett be a losangelesi olimpiászra. Newyorkból jelentik: A tizedik los-angelesi olimpiász szervezőbizottsága közli, hogy eddig 35 nemzet nevezett be az olimpiászra. Az olimpiai versenyek 1932 június 30-án kezdődnek és augusztus 14-ig fognak tartani.

— A bécs párizsi gyorsvonat elűtött egy luxusautót. Bécsből jelentik: Pöchlarn közelében a bécs-párizsi gyorsvonat elűtött egy luxusautót. A szerencsétlenség alkalmával Schober Ferenc és Weiner Siegfried Münchenbe készülő kereskedők életüket veszítették, a sofőr életveszélyesen megsebesült. A sorompó-órt letartóztatták. Azzal védekeznek, hogy hetekkel ezelőtt állandóan jelentette, hogy a sorompó nem működik kellőképpen s még sem történt intézkedés kieserülésére.

— A francia leányintézetben (Târgu-Mures, Str. Vasile Alexandri 14.) a szabad tanfolyamok szeptember 28-án nyílnak meg 12-19 éves leányok részére. Internátusba való beiratások naponta felvétetnek. Érdeklődőknek prospektust küldünk. Családi nevelés — szabad levegő.

— Gazdát eserélt Napoleon híres smaragdja. Londonból jelentik: Napoleon 25 karátos csodálatostűzű smaragdja, amelyet a császár egykor Beauharnais Josephinenek ajándékozott, aki azt élete végéig talizmánként hordotta a szíve fölött, gazdát eserélt. Félmillióért egy dus gazdag amerikai hölgy vásárolta meg a mesés drágakövet.

— ISTENKÁROMLÁSÉRT ELÍTELT TANITÓK. Berlinből jelentik Gerában tegnap Lenzer tanító és hat barátja különös bűnnel terheltnek állott a bírák előtt. A tanítókat egy plakátot ragasztották ki, amelyben felhívták Gera város lakóit, hogy lépjenek ki az egyház kötelekéből. „Aki benne marad az egyház butító közösségében — irták — nem érdemli meg, hogy a föld a hátán hordja. Ezért a kitételért Lenzert kétheti börtönre, barátait pedig egy-egy heti elzárásra ítélte a bíróság. Az elítéltek büntetése feltételes, vagyis abban az esetben, ha három évig nem esnek vissza, akkor büntetlenül usszák meg az istenkáromlást. Az ítélet ellen, különösen jobboldali lapok, erősen kifakadnak.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

Mai kimutatásunkat itt adjuk:

Sighet	Lébi Emanuel és Friedmann Sie	
Hersch gyűjtése:	Jakobovits Testvérek	2.000 lej
	Friedmann Ábr. és Fia	1.000 „
	Paszternak Hermann	1.000 „
	Perl és Rosenkratz	1.000 „
	Schöngut Jakob & Sohn	1.000 „
	Schwimmer Wolf & Engel	500 „
	Czahler Benzion	500 „
	Berkovits Fischel	500 „
	Schréter Izso	500 „
	Gebrüder Adlerstein	500 „
	Smuk Juda és Márton	500 „
	Mendelovits Antal	500 „
	Grün Burech	500 „
	Lébi Emanuel	300 „
	Klein Márton	300 „
	Kapfermann Chaim Lébi	250 „
	Fogel Béla	250 „
	Özv. Davidovits Kálmáné	200 „
	Davidovits Salamon	200 „
	Adler Bernáth	100 „
	Farkas Ábrahám Luzer	100 „
	Fried Ábrahám	100 „
	Apsán Hermann	100 „
	Dr. Rosner és dr. Székely gyűjtése:	
	Dr. Katz Béni	500 lej
	Dr. Barna Fülöp	500 „
	Dr. Berkó Arthur	500 „
	Dr. Fülöp Béla	500 „
	Dr. Junger Imre	500 „
	Dr. Kertész József	500 „
	Dr. Keszner Jenő	500 „
	Dr. Krausz Miklós	500 „
	Dr. Nasch Sándor	500 „
	Dr. Rozner Izidor	500 „
	Dr. Székely Menyhért	500 „
	Dr. Weisz Dezső	500 „
	Dr. Klein Arthur	500 „
	Dr. Lengyel és Littmann	
	Zsiga Szabadka	1.000 „
	Hermann Weshler	300 „
	Benkó Miklós	300 „
	Anghel Hermann	250 „
Segesvár	Fried Testvérek	1.000 lej

Groszmann Ábrahám	500 „
Özv. Grünfeld Helén	300 „
Özv. Katzné és Antal	250 „
Ripper mérnök	200 „
Dr. Mendel Jenő	200 „
Goldstein Dávid	200 „
Özv. dr. Mendelné	150 „
Hermann Márton	150 „
Baruch Izsák	120 „
Grünfeld Móritz	100 „
Subringer Simon	100 „
Simon Béla	100 „
Baruch Hermann	100 „
Weinstock Frigyes	100 „
Zimmermann Család	100 „
Weisz Sámuel Keresd	100 „
Többek	310 „

Dicsőszentmárton
 Hercules gyár Koch Richard ur adománya: **Egy vagon eserép.**

Banca Gen. de Credit	1.000 „
Üveggyár	500 „
Dr. Erdős Izor	500 „
Ella malom	500 „
Hirsch Lajos	500 „
László Géza	300 „
Révész Mór	200 „
Dr. Benjámín Sándor	200 „
Citron Gáneszt	200 „
Rösler Jenő	200 „
Weiszburg J. Fiai	200 „
Weisz Dávid	200 „
Rosenfeld Henrik	200 „
Goldstein Ábrahám	200 „
Kálmán Bernát	200 „
Liszauer Samu	200 „
Benjamin Márton	200 „
Lang Ignácz	200 „
Grün Ignácz	200 „
Kaszner Benjamin	200 „
Sámuel Ignácz	200 „
Ifj. Weisz Dávid	200 „
Salamon & Neufeld	200 „
Viktor Ede	200 „
Kramer Jenő	200 „
Összesen:	31.430 „
Eddig kimutatva:	1.368.616 „
Eddigi gyűjt összege:	1.400.046 „

— Tokióban új távúzó fenomén tűnt fel egy 15 éves japán fiú személyében. Londonból jelentik: Tokióból jelentik, hogy új távúzófenomén tűnt fel a japán sport egén Szozo Makino 15 éves diák személyében. A fiatal sportember 1500 m-t az 50 méteres tokiói uszodában 19 perc 35,4 mp. alatt uszta. Ma az amatőr uszók között talán Amerikában van egy-két távúzó, aki a 15 éves fiú teljesítményét tudná szárnyalni.

— A Haggibbor templom-bizottsága értesíti az érdekelteket, hogy a főünnep alkalmán a Zsidó Nemzeti Szövetség (Baron L. Pop 10.) helyiségeiben lesz megtartva. Jegyeket korlátolt számban előjegyezni lehet Str. Ratiu 5. (Kötő uca) házban, (City-kávéház) levő klubhelyiségében.

— Mindazon diákok és diáklányok, akik a Zsidó Menzán való ellátásra igényt tartanak, jelentsék ezt be legkésőbb e hó 25-ig a Zsidó Menzán, Calea Dorobantilor (volt Honvéd uca) 11. sz. alatt. A zsidó menza október elsején nyílik meg.

— Stahremberg herceg lett az osztrák Heimwehr fővezére. Bécsből jelentik: A Heimwehr tegnap szövetségi vezetőségi ülést tartott, amelyen a tartományi vezetők is teljes számban résztvettek. Megválasztották az új vezetőséget. Fővezér Stahremberg herceg lett.

— Általános sztrájk Barcelonában. Párizsból jelentik: A Chicago Tribune jelentése szerint, Barcelonában általános sztrájkot proklamáltak. A munkások erre a lépésre azért határozták el magukat, mert Catalania polgári kormányzója a munkásság legkisebb megmozdulását is szigorúan büntette. A tömeg ma délelőtt ellepte az uccákat és a köztársaság mellett tüntetett. A karhatalom széjjeloszlásra szólította fel a munkásokat, akik azonban vonakodtak a felhívást teljesíteni. A esendőörök és rendőrök ekkor fegyvereiket használták és közéjük löttek. Számos munkás súlyosan megsebesült. A kikötőben az általános sztrájk következtében minden forgalom megakadt.

— Az angol bankráta változatlanul 3 százalékos. Londonból jelentik: A Reutter távirati iroda jelenti, hogy az Angol Bank 16tanácsának mai ülésén a bankamatlatat változatlanul 3 százalékban állapították meg.

— Toraavatás Kolozsváron. Heller Sámuel kolozsvári gabonanyereskedő hazában vasárnap délután ünnepélyes aktus játszódtott le. A kolozsvári és dési iorobbi s az erdélyi ortodoxia több jeles képviselőjének jelenlétében leavatták azt a töröt, amelyet az áldozatkészségeről ismert Heller Sámuel íratott meg Schwartz hírneves dési szövezzel, a kolozsvári Chevra Kadisa tempoma számára. Az avató-ünnepély résztvevői valamennyien, ősi zsidó szokásnak eieget téve, egy-egy betűt sajátkezüleg irtak be az új törába. Az utolsó betűt dr. Fischer Tivadar országgyűlési képviselő irta be. Az avató-ünnepély során több emelkedett hangu szónoklat hangzott el.

— Felrobbant és égve lezuhant egy kolozsvári repülőgép Gyulafehérvár mellett. Gyulafehérvárról jelentik: Kedden délután könnyen végzetessé válható repülőszerecsétség történt Gyulafehérvár határában. Egy Botez-típusu „Z 25.” jelzésű kolozsvári repülőgép Chi ra Vasile pilótaórmester vezetése alatt gyakorlatokat végzett Gyulafehérvártól nem messze eső Obrásza község felett. Az adott utatásit szerint a repülőgépnek rakétajelzéssel kellett irányítani a nehéz tüzéség lövőgyakorlatait. Egyik ilyen rakétából a gép benzintankja felrobbant és az 1500 méter magasságban lebegő gépmadarat elborították a lángok. Szerencsére a pilótaórmester és Zirner hadnagy, megilyvelőtiszt nem veszítették el lélekjelenlétüket és éjtornyójuk segítségével sikerült kiugraniok a zuhanástól még fokozottabban lángoló gépből. Könnyebb égési sebekkel mindketten földet értek. A repülőgép teljesen elégett.

SPORT

A király távirata a Haggibborhoz. A Haggibbor tízéves jubileumi ünnep ségein Ofelsége Károly király is képviseltette magát dr. Tatar Coriolan professzor utjan, melegen üdvözölve a jubilans egyesületet az évfördülő alkalmából. A Haggibbor táviratilag köszönte meg Ofelségének, a romániai sportélet magas partonúsának az egye sülettel szembeni megítéslő királyi figyelmet. Erre a köszönetre válaszképpen a király kabinetirodájá ma délelőtt a következő táviratot küldte a kolozsvári zsidó sportegyletnek:

„Dr. Eröss Vilmos, a kolozsvári Haggibbor sportklub elnöke!
 Ofelsége a király felhatalmazott arra, hogy magas köszönetét tolmácsoljam önnek a Haggibbor nevében kifejezésre juttatott hódoló érzelmekért. Ofelsége magántitkára: C. Dumitrescu”

Ma veszi kezdetét az osztrák-magyar tennisz mérkőzés. Osztrák részről Matjeka, Artens, Haberl, Gross, Eisler és Winterstein vesz részt, amíg a magyarok a Kherling, Takács Bano, Sibersdorf és Gabrovitz együttest indítják.

A nagyváradi AC 20 és 21-ikén Bucarestben vendégszercepel, ellenfelei szombaton a Makkabi, vasárnap pedig az országos bajnok Juventusz lesznek.

Sulyos vádakat emeltek az Ujpest vezetősége ellen, a vasárnap Milánóban 5:3 arányban elvesztett mérkőzés miatt. Az a vád az újpesti vezetőség ellen, hogy anyagi javak miatt eladták a pájaválasztói jogukat és ezáltal már a startnál elveszet ez a mérkőzés.

Románia—Bulgária Balkán Kupa mérkőzés lesz október 12-én Szófiában, a válogató bizottság szeptember 21-én Temesvárra utazik, h ol megtekinti a Temesvár—Arad városközi mérkőzést. Valószínű, hogy a két csapat tagjai közül kerül ki a román együttes zöme.

UTAZÓKI! Berkovicsné
 vendéglője magnagyobbitva
Oradea, str. Nicolai Iorga 19.
 Zöldfa-utca.
 Mérsékelt árak. Kötünő házikonyha.

A KÖNYVPIAC UJDONSAGAI AL LANDOAN KAPHATOK AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN.

Iskolák! Szülők! Tanítók!

Megjelent a Stengel-féle

KOLJEHUDA ALEF-BET

HÉBER-ROMÁN SZÖVEGGEL

Brief Dávid átdolgozásában

Ára 35.— lej

Kapható:

Az UJ KELET könyvosztályában, Cluj

K

elmoz

Bucuresti
 (Az Uj Kelet korrendelete miniszterium rokhoz. A kö a miniszteri adóbehajtó ianu állam köruton volt tóságoknál megállapítórök és kő kőja nem annak, hogy jár a kivő kívül ped

A bajfor ban látja, h gok nem k alantas szerv sét és így fo buzgó intézke tudnak.

A miniszr ezek a tul nagy

és éppen ezé ügyigazgatósa tenként állit lakó azon a évente tizeze nek. A városi kötelessék tizn szíteni a per közegek által Egy másik ki minden váro minden egyes ellenőrzéséről, kell tüntetni a lyeket a tizeze polgároktól h Azokat a tiszt süket nem fo utatításoknak zési állomány

A szöbeli ságolás és f esetben ero nyult és a b a feyyelmi e tékokat szer akik előzől megvesztege

A rendelet s kár megállapit adóellenőrkne zetet biztak, eg merül ki, h g igazgatóság ügynökök rész a helyzet azt a tá, hogy nem kontrolórok?

A miniszter ezeket az áll

Lingual, Ideg

IT

Mit kell látni

mi

dőben, fáradságt

hogy előzetes n magát olas TRIESTT

Irtá: Dr A vaskos, több n dalas kötet bolti Kapható az UJ K

KÖZGAZDASÁG

A pénzügyminiszter elmozdítással fenyegeti meg a visszaélő adóbehajtó közegeket

Bucuresti—Bukarest, szeptember 18. (Az Uj Kelet tudósítójától). Érdekes körrendeletet intézett ma a pénzügyminisztérium az összes adminisztrátorokhoz. A körrendeletből kitűnik, hogy a minisztérium sines megelégedve az adóbehajtó közegek munkájával. Teianu államtitkár nemrég inspekciós körúton volt az egyes pénzügyigazgatóságoknál és

megállapította, hogy az adóellenőrök és kincstári ügynökök munkája nem kielégítő és ez az oka annak, hogy az adóinkasszó nem jár a kívánt eredménnyel, azonkívül pedig az adózók is elégtelenek.

A baj forrását a minisztérium abban látja, hogy a pénzügyigazgatóságok nem kísérik elég figyelemmel alantass szerveik és közegeik működését és így fordulhatnak elő olyan tulbuzgó intézkedések, amelyekről nem is tudnak.

A minisztérium elismeri, hogy ezek a tulkapások igen gyakran nagyon sajnálatosak

és éppen ezért arra kötelezi a pénzügyigazgatóságokat, hogy adókerületenként állítsák össze a városokban lakó azon adófizetők névsorát, akik évente tízezer lejnél több adót fizetnek. A városi adóhivatalok ugyancsak kötelesek tiznaponként kimutatást készíteni a perceptorok és adóbehajtó közegek által beszedett összegekről. Egy másik kimutatást naponta köteles minden városi adóhivatal készíteni, minden egyes adószedő működésének ellenőrzéséről, amelyen név szerint fel kell tüntetni azokat az összegeket, amelyeket a tízezer lejnél több adót fizető polgároktól hajtott be az adóhivatal. Azokat a tisztviselőket, akik működésüket nem fogják igazolni a kiadott utasításoknak megfelelően, rendelkezési állományba kell helyezni.

A szóbeli és írásbeli megintés, bíróságolás és felfüggesztés a legtöbb esetben eredménytelennek bizonyult és a bűnös tisztviselő, amíg a fegyelmi elé kerül, ellenbizonyítékokat szerez be éppen azokról, akik előzőleg zsarolásért, vagy megvesztegetésért panaszt emeltek ellene.

A rendelet szerint Teianu államtitkár megállapította azt is, hogy egyes adóellenőröknek, akikre egy adókerületet bízta, egész tevékenysége abban merül ki, hogy kiosztják a pénzügyigazgatóság által az adómegállapító ügynökök részére kiadott munkát. Ez a helyzet azt a kérdést teszi indokoltá, hogy nem fölöslegesek-e az adóellenőrök?

A minisztérium nem hajlandó ezeket az állapotokat továbbra is megtűrni.

Lingual, Idegvezető Tolmácsok

ITALIA

Mit kell látni, hogyan kell nézni, mit lehet

dobban, fáradságban és költségben megtakarítani, hogyan lehet

előzetes nyelvtanulás nélkül magát olaszul megértetni TRIESTTŐL—ROMÁIG

Írta: Dr. HONTI REZSŐ

A vaskos, több mint 520 oldalas kötet bolti ára fűzve... L 170

Kapható az UJ KELET könyvosztályában

Azokat a kontrolorokat, akik az adó megállapító ügynökök hatáskörével dolgoznak, helyzetük végleges tisztázásáig, miután az adókieveto bizottságok már befejezték munkátaikat, az örökösödési ügyekben kell a nyomozásnál felhasználni. Ha valamelyik erre alkalmatlan, vagy rosszhiszeműnek bizonyult, kérni kell a rendelkezési állományba való helyezését.

Külön ellenőrző lapokat fognak bevezetni annak megállapítására, hogy minden egyes tisztviselő elvégezte-e a rábízott feladatot.

A minisztérium tudni akarja, hogy a tisztviselők mivel töltik el a hivatalos órákat és milyen eredménye van a munkájuknak.

A rendelet felhívja az érdekelték figyelmét arra, hogy azokat a tisztviselőket, akik hivatalos működésükkel kapcsolatban már kaptak megintést,

vagy súlyosabb büntetést, a legközelebbi alkalommal nem számíthatnak az enyhébb büntetés alkalmazására, hanem rendelkezési állományba helyezik, vagy pedig elmozdítják őket. Ezzel a rendszerrel azt akarta elérni a pénzügyminiszter, hogy a pénzügyigazgatóságoknál egyetlen tisztviselővel sem legyen több, mint amennyi a hivatali teendőik elvégzéséhez feltétlenül szükséges.

Megalakult a romániai üvegyárak kartellje. A romániai fuvottüveg-gyárak a közelmúlt napokban Brassóban értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy kartellbe lépnek és a termelési költségek csökkentése érdekében Bukarestben központi eladási irodát állítanak fel. A kartell-iroda vezetését Barbon Agoston igazgató fogja ellátni. Az egyezményhez a tordai, feketeadói, a torestii, a medgyesi Vitrometan, a putnai és a Maxut-üvegyárak csatlakoztak. Az eladási iroda a Banca de Control vezetése alatt fog működni.

Meghosszabbították a romániai posztógyárak kartelljét. A romániai posztógyárak kartellje most tartotta meg rendezési közgyűlését. A gyűlés, amelyen Schmutzler Emil elnököt, a kartell további fenntartását határozta el. A kartellnek egyébként kellemetlen konfliktusa támadt a hadügyminisztériummal. A katonaság részére szükséges posztó szállítása körül. Amikor ugyanis a meg-

rendelt posztó átvételére került a sor, a minisztérium igen nagy tételeket utasított vissza helyt nem álló indokolás alapján. Emiatt egyes posztógyárak kínos pénzügyi helyzetbe kerültek. Nincs kizárva, hogy egyes gyárak kénytelenek lesznek beszüntetni üzemüket és a munkásokat elbocsátani.

Leszállították a tüzelési célokra szolgáló petróleum árákat. A nyersolaj-üzemre berendezett mezőgazdasági és ipari géptulajdonosok ismételt panaszára az ipari és kereskedelmi minisztérium intervenciát a petróleum-kartellnél, hogy ne drágítsa meg mesterségesen ezeknek a termelési ágaknak tüzelőanyagát. A petróleumiparosok szövetsége ma értesítette a minisztériumot, hogy hozzájárul a petróleum árának leszállításához és az eddigi 5.30 lejről 3.80 lejre szállította le a tüzelési célokra felhasznált petróleum árákat. Kéri azonban, hogy a mezőgazdasági és ipari tüzelőanyagként eladott petróleumot zöld anilin festékkel színtelenítsék, hogy megkülönböztethető legyen a világításra szánt petróleumtól és a denaturált nehézbentól.

A lipcei vásár kudarca. Berlinből jelentik: Az idej lipcei vásár még annak a csekély várához is megötte maradt, amelyet irányában tápláltak. A német fogyasztás részéről számbavehető nem lehetett remélni, a kudarc mégis elsősorban a külföldi közönség számlájára irandó, mert az a világgiazi stagnáció miatt ez alkalommal nagyon óvatossá vált. Különösen gyenge eredményt mutatnak az üvegre, porcellánra, kőedényre, butorokra, műipari tárgyakra, bőrcikkre és bórdiszmuárukra szóló megrendelések. A vásárral nincs megelégedve a textilipar sem, mert majdnem kizárólag csak legolcsóbb konfekciókat és kötözött árut vásároltak. A gyenge eredmény a vezetőséget arra készítette, hogy ez alkalommal a vásárt egy nappal korábban zárta be.

Erdélyben a kereskedelmi hitel biztonságára kétségtelen. Londonból jelentik: Feltűnést keltő cikkben foglalkozik a Manchester Guardian legutóbbi száma az angol export közép-európai kilátásaival. A lap megállapítja, hogy szakértők szerint Auszriában, Magyarországon, Csehországban a szlovén és horvátok területen, valamint Erdélyben a kereskedelmi hitelek biztonsága kétségtelen. Ezzel szemben Szerbiában és Ó-Romániában (a regátban) a hitelek bizonytalanok, mert a bírói eljárás lassú és végrehajtása kétséges.

Phönix

Életbiztosító Társaság

Alapított 1882. évben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN

Romániai igazgatóság: București, Bulev. Elisabeta No. 16.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: Cluj, Str. Nicolae Iorga 16.

Bukovinai és besszarábiai vezérképviselő: CERNĂUȚI, Str. Reg. Ferdinand 1.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A társaság fejlődését az utóbbi 20 évben a következő számok mutatják:

Év	Biztosítási állomány	Díjbevétel	Biztonsági alapok
1913	K 224,887.549—K	9,733.268.07K	60,502.808.81
1924	S 430,944.943—S	27,541.688.77S	53,051.954.77
1925	" 655,028.355—"	37,693.246.18"	77,037.672.54
1926	" 1.079,703.694—"	49,481.752.88"	149,308.416.44
1927	" 1.399,431.738—"	63,691.607.36"	192,368.487.51
1928	" 1.787,935.715—"	85,477.026.47"	242,111.271.97

1929 év végével a biztosítási állomány kétezerkétszázmillió schilling, a díjbevétel pedig százhuszonötmillió schilling

BIZTONSÁGI ALAPOK

háromszázmillió schillinget tettek ki

A „PHÖNIX” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodájával, a Makkabi Világszövetséggel, a Mizrahi több országos szervezetével, a WIZO Zsidó Nők Világszövetségével és még több nagy zsidó testülettel

Vezérügynökségek: Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuţi, Chişinău, Medias, Oradea, Sătmar, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermekek, járadék és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

„Steaua Romaniei”

Román Biztosító Társaság (a Phönix koncernjében)

Bucureşti, Bulev. Elisabeta 10 sz.

Erdélyrészi főigazgatóság: Braşov, Kapu-utca 65 szám.

Tűz-, üveg-, és betörés-, jég-, baleset-, szavatossági-, automobil-, géptörés-, szállítmény-élet- és népbiztosítás.

Előnyös díjtételek, modern feltételek. Képviseletek az egész országban

אהרה גדולה

עם איות יעדן בעקבונט דאס אין גאנץ זיענענדיגען דאס האנדלע מיט אחרונים צוא רבנים געהארט. פאר אייניגען יאהרען אלס אן דאראף ניכט אנגנוויזען וואר האבע אן מינע 15 יאהריגע חוקה אויף אונבעשטימטע צייט איין געשטעלט אונד פיר צווייט בל-בת-ים פראוויזאריש ערלויבט מיט אחרונים צוא האנדלען מיט דער בעדינגונג דאס אן דיעזעס רעכט וואן אימער ענטזעהען קאנן הייסט ווא אן דורך מינען ערוואקטען קינערען גראסע אויסגאבען האבע אונד מינע פראנציעלע לאגע ליידער זעהר שוואך געווארען איות בין אן געצוואנגען פאן מינער חוקה וויעדער געב-רויך צוא מאכען אונד ווייטער מיט אחרונים צוא האנדלען.

אך ערקלערע אלזא היעמיט בחורת מרא-דאתרא דאס יעדער היעניגע אחרון וועלכער ניכט בייא מיר געקויפט איות על פי התורה אסור

אונד אלס גניבה בעטראכטעט ווירד (כמבואר בשולחן ערוך ע"פ סי' תרט"ט) דאהער אויסערדעם דאס מאן איות דאמט ניכט יוצא דען עס איות אין מצוה וואס קיממט אהער פין איין עבירה איות נאך דא אין אסור פאן ברכה לבטלה (כמבואר בשלח-עך אויף סי' רט"ו).

אך האפע עך ווירד זיך נייעמאנד פערפיהרען לאסטען יעדער ווירד זיך אכטגעבען אין דיע הייליגע טענה ווא איבער לעבען אונד שטרעבען אים הימעל געאורטיילט ווירד זיינע נשמה מיט דער עוואלטיג גראסען עבירה פאן גניבה אונד "ארור מסיג גבול" חילה ניכט צוא בעפעקען

ונ"ו בעה"פ פה פערטראשעני תע"א עשיק לסדר וולא תשים דמים בביתך תריצ לפ"ק אשר אנשיל יהודא מיללער

...ata változatlanul 3...
...jeantik: A Reutter...
...i, hogy az Angol...
...mai üresen a bank...
...anul 3 százalékban

...olozsváron. Heller...
...gabonagykereske...
...p délután unnepe...
...le. A kolozsvári...
...helyi ortodoxia több...
...jelenetében tel...
...amelyet az áldozat...
...er Samuel iratott...
...ves dési szöveggel, a...
...adisa tempoma szá...
...pély résztvevői va...
...szokásnak eieget...
...sajatközleg irtak...
...utolsó betűt dr...
...ágyulási képviselő...
...napéjy során több...
...onokat hangzott el,

...ve lezuhant egy ko...
...gyulatehervár mel...
...let jelentik: Kedden...
...zetessé válható re...
...történet Gyulate...
...Egy Botez-tipusu...
...svári repülőgép Chi...
...ster vezetése alatt...
...ett Gyulatehervár...
...Obrazsa község fe...
...s szerint a repülő...
...el kellett irányítani...
...lövőgyakorlatait...
...ól a gép benzintank...
...500 méter magassá...
...arat elborították a...
...a pilótaörmeister...
...egnyelvést nem...
...ellenletüket és ejt...
...el sikerült kiugra...
...nég fokozottabban...
...nyebb égési sebek...
...et érték. A repülő...

...A minisztérium elismeri, hogy ezek a tulkapások igen gyakran nagyon sajnálatosak

...és éppen ezért arra kötelezi a pénzügyigazgatóságokat, hogy adókerületenként állítsák össze a városokban lakó azon adófizetők névsorát, akik évente tízezer lejnél több adót fizetnek.

...A városi adóhivatalok ugyancsak kötelesek tiznaponként kimutatást készíteni a perceptorok és adóbehajtó közegek által beszedett összegekről.

...Egy másik kimutatást naponta köteles minden városi adóhivatal készíteni, minden egyes adószedő működésének ellenőrzéséről, amelyen név szerint fel kell tüntetni azokat az összegeket, amelyeket a tízezer lejnél több adót fizető polgároktól hajtott be az adóhivatal.

...Azokat a tisztviselőket, akik működésüket nem fogják igazolni a kiadott utasításoknak megfelelően, rendelkezési állományba kell helyezni.

...A szóbeli és írásbeli megintés, bíróságolás és felfüggesztés a legtöbb esetben eredménytelennek bizonyult és a bűnös tisztviselő, amíg a fegyelmi elé kerül, ellenbizonyítékokat szerez be éppen azokról, akik előzőleg zsarolásért, vagy megvesztegetésért panaszt emeltek ellene.

...A rendelet szerint Teianu államtitkár megállapította azt is, hogy egyes adóellenőröknek, akikre egy adókerületet bízta, egész tevékenysége abban merül ki, hogy kiosztják a pénzügyigazgatóság által az adómegállapító ügynökök részére kiadott munkát.

...Ez a helyzet azt a kérdést teszi indokoltá, hogy nem fölöslegesek-e az adóellenőrök?

...A minisztérium nem hajlandó ezeket az állapotokat továbbra is megtűrni.

...Lingual, Idegvezető Tolmácsok

...ITALIA

...Mit kell látni, hogyan kell nézni, mit lehet

...dobban, fáradságban és költségben megtakarítani, hogyan lehet

...előzetes nyelvtanulás nélkül magát olaszul megértetni TRIESTTŐL—ROMÁIG

...Írta: Dr. HONTI REZSŐ

...A vaskos, több mint 520 oldalas kötet bolti ára fűzve... L 170

...Kapható az UJ KELET könyvosztályában

...Kövicsné...
...egnagyobbítva...
...icolai Iorga 19...
...fa-utca...
...Kittinő házikonyha...

...UJDONSÁGAI AL...
...HATOK AZ UJ KE...
...TÁLYÁBAN.

A telepátia drámái

Érdekes esetek a titokzatos tudatalatti érzés labirintusából

Amióta Frankfurt városa Freud professzort, a világhírű pszichoanalitikust tüntette ki a Goethe-díjjal, amelyet eddig csak írók és költők kaptak meg, több figyelmet szentelnek a laikusok is a tudatalatti érzéseknek és ösztönöknek, amelyeknek kutatói a költészet és a tudomány között mozognak valahol ott, ahol az emberi értelem már a fantáziára támaszkodva tud csak szárnyalni. Így mind nagyobb érdeklődés kíséri a telepátia érdekes és sokszor megmagyarázhatatlan eseteit, amelyekből színes esekorraválót gyűjtött most össze Frédéric Boutet, a kiváló francia publicista. A párizsi Le Journal közli a távolbaérzések ezeket a különös eseteit, amelyek közül a legérdekesebbek a következők:

Egy kis gyermek rossz álmából ébred egy éjszaka szüleinek párizsi lakásán és sirva kiáltja:

— Papa! Edes papa! Minden ég körülöttem! Tűz van!

Az apa mosolyogva megnyugtatta a síró gyermeket:

— Fiáskám, nyugodj meg! Nézz szépen körül és magad is láthatod, hogy nem ég semmi!

A gyermek megnyugszik és újból elalszik.

Másnap az apa táviratot kap vidéki birtokáról, ahol a kis gyermek is gyakran időzött, hogy az éjszaka tűz pusztított a birtokán, amely a lakóházakat teljesen elhamvasztotta.

Egy másik eset, amely még csodálatosabb: Egy fiatal leány, akinek bátyja egy földbirtok bérlelője álmában meggyilkolva látja fivérét. Látja a gyilkost is, aki éppen elássa bátyja holttestét. A féltelmés vízió a következő éjszakán megismétlődik. Elmondja rossz álmát hozzátartozóinak, akik azonban kinevetik. A leány azonban nem nyugszik, táviratilag érdeklődik bátyja iránt és azt a megdöbbentő választ kapja, hogy fivére eltűnt. Elutazik a földbirtokra és megmutatja azt a helyet, ahol álmában elásta látta a holttestet. A hatóság emberei ásnak kezdnek és valóban megtalálják a megjelölt helyen a hullát. A leány most már személyleírását adja a gyilkosnak, amint víziójában látta. Ennek alapján meg is találják a gyilkost, az áldozat szomszédját, aki megszökött elfogatása után azonban beismerő vallomást tesz.

Ez a két eset az álombeli telepátia példája. A következő eset az éber állapotbeli telepátia jellemző:

A haditengerészet egyik tisztje a nyílt tengeren éppen számításokat és feljegyzéseket végez, amikor hirtelen megjelenik szemei előtt egy egyenruhás férfi, akiben egyik bajtársát ismeri fel. A fantom kretával egy hosszúsági és szélességi fokot ír fel a tiszt előtt fekvő táblára és eltűnik. A kapitány összehívja tisztjeit és elmondja nekik a különös látomást. A hajót a fantom által megjelölt helyre kormányozzák. Hosszas keresés után hajóroncsot fedeznek fel a tengeren, amelyben három majdnem eszméletlen ember kapaszkodik. Megmentik őket és ezek elmondják, hogy a hajón, amelyet a látomásban megjelent tiszt vezetett, tűz tört ki ugyanabban az órában, amikor a kapitány előtt megjelent a fantom.

Boutot magyarázatot is fűz fenti esetekhez és megállapítja, hogy amíg az egzakt tudományok művelői egész egyszerűen tagadják a telepátia létezését, addig más tudósok komolyan tanulmányozzák az ilyen és ehhez hasonló eseteket, amelyeknek legnagyobb része — mint az említett példák is — drámai jellegűek. A haldokló, vagy nagy veszedelemben lévő ember szinte emberfeletti erővel gondol egy neki kedves személyre, vagy valakire, akitől talán segítséget remél és gondolata a távzugesztio erejével hat. A bátyja meggyilkolását leleplező nővér esete a leggyakoribb telepátikus esetek közé tartozik, mert — mint a háboruban nagyon sokszor bebizonyult, — a közeli rokonok a legjobb telepátikus médiumok. A másik esetben pedig az égő hajó kapitánya olyan intenzíven gondol barátjára, aki ugyanakkor a tengeren van és a — feltevés szerint — olyan erős hatással van ez a távzugesztio barátjára, hogy az kénytelen öntudatlanul is feljegyezni a táblán a katasztrófa vonatkozó adatait.

Különösen Amerikában és Angliában a tudósok komolyan foglalkoznak a telepátia vizsgálatával, eddig azonban még

semmiféle pozitívumot nem tudtak megállapítani. Valószínűleg azért, mert nem is lehet ilyen bizonyosságot szerezni a tudatalatti folyó titokzatos lelki működéséről.

A Román Opera műsora

Péntek, 1930 szeptember 19: Trubadur.

Vasárnap, 1930 szeptember 21 (délután): Traviata.

Szerda, 1930 szeptember 24: Aida.

Péntek, 1930 szeptember 26: Mártha.

Vasárnap, 1930 szeptember 28 (este): Az afrikai nő.

Színház—Mozi

A Magyar Színház Irodájának közleménye

AZ OPERAHÁZ FANTOMJA — LON CHANEY

A Magyar Színház új műsora, „Az Operaház fantomja“ hangos változatának bemutató előadása szenzációs siker mellett folyt le. A nagyszámú közönség elragadtatással, угyszólván ámulattal gyönyörködött ennek a csodálatos filmremeknek minden egyes jelenetében. Lon Chaney a címszerepben oly tökéletes művészetet produkál, amelyen nem igen látható filmen, minden egyes jelenete a legtökéletesebb illúziót kelti a nézőben, annyira, hogy el is felejt, hogy mozában ül és csak a vetítőlámpán látja a megjelenő jeleneteket, hanem az az érzése, hogy teljes élettelt telt valóságban szinte részese az előtte lepergő történetnek. Külön kiemelendők a film színes részletei, a párizsi nagy Opera előcsarnokában, nézőterén sürgő-forgó tömegek színes jelenetei, továbbá a nagy balett előadás, valamint a opera-bál jelenetei, melyek káprázatos színpompában peregnék le a vásznon. A párizsi Opera Faust előadásának énekes részletei, Margareta megdicsőülése stb. stb. a legtermészetesebb, a legtökéletesebb ki vitelben elevenednek meg a filmen. A nagy gondossággal összeállított kísérő zene pompásan s kifogástalanul simul minden egyes jelenethez. Ez a mestermű már csak pénteken és szombaton kerül utoljára vetítésre, hogy aztán helyet adjon egy új, nagyszabású hangos attrakció bemutatására. Előadások naponta 3, 5, 7 és este 9 órakor. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.

A FRISCÓI TÁNCOSNŐ

Vasárnap d. e. 11 órakor matiné 15 és 10 lejés helyárakkal. Vetítésre kerül a „Friscói táncosnő“ kínai kalandor történet 9 felvonásában.

AZ ARANYKARAVÁN

A Magyar Színház legközelebbi új műsorán Amerika legvakmerőbb cowboy lovas színészeinek, Ken Maynardnak legújabb hangos kalandor története, az „Aranykaraván“ kerül bemutatásra. A filmről s annak kiválóságáról legközelebb bővebben szolgálunk a közönségnek.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA

Pénteken 3, 5, 7 és este 9 órakor: „Az operaház fantomja“, hangos világrakció, a főszerepben Lon Chaney. Magyar nyelvű szöveg-feliratok. Helyárak: 30, 20 és 10 lej.

Szombaton 3, 5, 7 és este 9 órakor: „Az operaház fantomja“, hangos világrakció, a főszerepben Lon Chaney.

Magyar nyelvű szöveg-feliratok. Helyárak: 30, 20 és 10 lej. Vasárnap délelőtt 11 órakor: Matiné 15 és 10 lejés helyárakkal.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópai

PÉNTEK, SZEPTEMBER 19.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek, időjárás, grammfón. 17: Rádiózenekar. 18.30: Felolvasás. 18.45: Hírek, időjárás. 19: Grammfón. — 19.40: Rádiógyetem. 20: Színházi előadás. 20.30: Felolvasás. 20.45: Hárfaszóló. 21.15: Athanasiu operaénekes dalestje.

Budapest. 9.15: Grammfónhangverseny. Heuberger: Az operabál. Schubert: Litanie. Bartók: Este a székegyeknél. Medvetánc. Verdi: A végzet hatalma c. operabál. Gungl József: Amorok táncai. Stojanovits Jenő: Bor dal a Ninóból. Wagner: Bolygó hollandi. Weber: A büvös vadász. Kurucz János: Piros rózsá, feslő rózsá. Johan Strauss: Reggeli lapok. Bach—Gounod: Ave Mária. Mascagni: Intermezzo a Parasztszületésből. — keringő egyveleg. Kacsóh: Vihar a levelet, A gózkocsi hat kereke. Erős—dr. Sándor Ami köztiünk történet. Dr. Sándor: Bar na az én babám. Battaile—Henri: Szerelmi italom. Strauss: A denevér — nyitány. Sousa: El Capitan. Sousa: The Stars and Stripes Forefer.

9.30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból.

12.05: A Mándits szalonzenekar hangversenye. Adam: Ha király volnék — nyitány. Armandola: Modern ballet-szvit. Schubert—Berté: Három a kislány. Beccé: Szerelmi legenda.

12.25: Hírek.

1: Pontos időjárás, időjárásjelentés.

2.30: Hírek.

4: Molnár Aladár mesél a gyermeknek.

4.45: Pontos időjárás, időjárásjelentés, hírek.

5: Dévay Janka novellái: Rege a hegedűről. Mozart. Felolvassa Rákosi Szidi, a Nemzeti Színház örökös tagja.

5.35: Dénes József és cigányzenekarának hangversenye.

6.50: Gyorsirótanfolyam.

7.25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás színlapjának felolvasása.

7.30: A m. kir. Operaház Aida előadása.

Az I. felvonás szünetjében ügetőver senyeredmények. Utána: Pontos időjárás, időjárásjelentés, hírek.

Majd: A Fejcs-szalonzenekar, az Ostende-tangó és jazzband, valamint Toll Árpád és cigányzenekarának hangversenye az Ostende-kávéházból, Kalmár Pál (ének) közreműködésével.

Bécs. 20.30: Smetana: Dalibor című operája.

Berlin. 21.05: Hangjáték.

Hamburg. 21: Bécsi operazene.

Lipscé. 23: Szimfónikus hangv.

Stuttgart. 20.45: Goethe lírája zenében és szavakban. 23: Grammfón-tánczene.

Kattovic, Poznan, Varsó. 20.15: Szimfónikus hangv.

Riga. 21.15: Részletek Verdi Troubadour c. operájából.

Milánó. 20.40: Szimfónikus hangv.

Osló. 17.50: Strauss: Denevér című operettje.

Róma. 17.30: Szimfónikus hangverseny. Mozart: Così fan tutte. Beetho-

ven: II. szimfónia. Mendelssohn: Fin gal barlang. 20.30: Cherubini, Haydn, Dvorak, Kreisler, Boridin, Rossini művei.

Prága. 20: Filharmonikus hangv. Pozsony. 22.15: Grammfón.

SZOMBAT, SZEPTEMBER 20.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.40: Hírek, időjárás, grammfón. 17: Román zene. 18.30: Felolvasás. — 18.45: Hírek, időjárás. 19: Grammfón. — 19.40: Rádiógyetem. 20: Karének. — 20.30: Felolvasás. 20.45: Hegedűjáték. 21.15: Tánczene. 22: Hírek.

Budapest. 9.15: A m. kir. I. honvédegyalozred zenekarának hangversenye. Borsay: Szebb jövőt — induló. Strauss: Rathausal-Tanze — kerin gő. Schubert: Alphonso és Estrella — nyitány a Rosamunda c. operából. — Gounod: Nagy balett a Faust c. operából. Ambrosio: Chansonetta. Wieniawsky: Legenda. Bahcő: Honvédtáborban. Volkman: Szolimán — induló a Visegrád c. zenekölteményből. 9.30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05: A rádió házikvartettjének hangversenye.

12.25: Hírek.

12.35: A hangverseny folytatása.

1: Pontos időjárás, időjárásjelentés.

3: Piaci árak.

4: Dr. Bognár Cecil egyet. m. tanár előadása: „A lelki élet egészségtana“.

4.45: Pontos időjárás, időjárásjelentés, hírek.

5: A Kisfaludy Társaság irodalmi délutánya. 1. Elbeszélés. 2. Költemények. 3. A költői jellemrajz.

6: Másfélórás könnyű zene.

Jarosláv Hasek:

Infanterist Svej

Viszontagsági a nagy háboruban I.

A világháború egyetlen humoros, szatirikus regénye, amely méltán sorakozik világirodalom halhatatlanná vált humoros művei közé. Három film és több színdarab készült ebből a regényből, amelyben Svej, aki olyan bolond, hogy már bölcsnek is elme lehet, mond véleményt emberekről, intézményekről, de úgy, hogy a könnyű bugyan ki a kacagástól és nevetéstől.

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Ara 95 lej

KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

A KOLOZSVÁRI MOZGÓK MŰSORA

Szept. 19	MAGYAR SZÍNHÁZ	CARMEN	CORSO	EDISON	SELECT	URÁNIA
Péntek	Az operaház fantomja	Felszabadulás a házasságból	Hai Tang	Kabaré Első csók	A floridai szűz	A nagy mérkőzés

Nyomatott Fraternitas Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomdájában. Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon 9.77

XIII E Cluj—Szeptember 5690

Az Uj Kelet és bányász

Cikkeink forrásai

Kéziratok és megörz

A tulm...

Argetoian...

tikusok kö...

köntörfalazá...

brutalitással...

leményüket...

egyszer zaj...

bele. A belp...

mondásszerű...

tént szóvalta...

az egész kép...

fölöttébb ol...

legalább is s...

leghatározot...

A liberális p...

ért egyszerű...

ami azonban...

abban, hogy...

vételét kérje...

pártba. Am...

határain bel...

korát meghaz...

rametumának...

volt. Az elmu...

politikának e...

földi lap mu...

tájékoztató...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...

nyilvános...